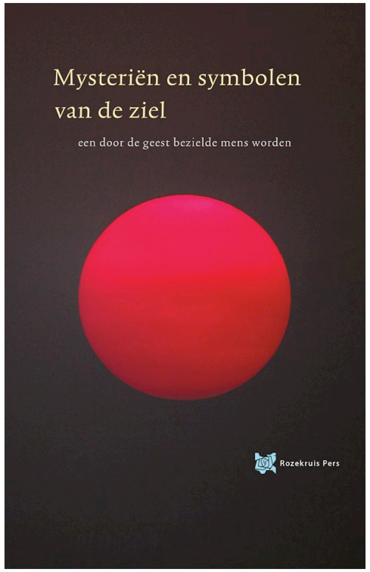

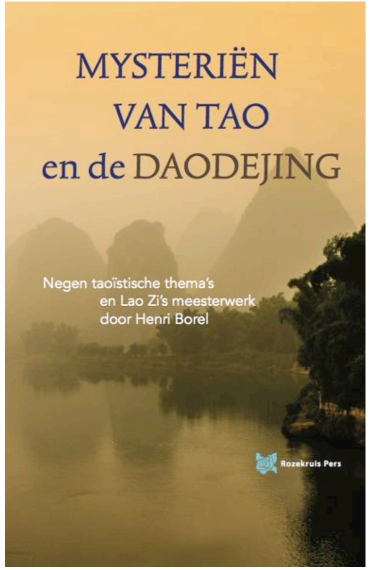
boek 1

boek 2

boek 3

boek 4

boek 5

Bloemlezing Spirituele teksten bibliotheek

Spirituele teksten bibliotheek

Hoe geef ik mijn leven richting als ik wil leven vanuit mijn diepste innerlijk? Die vraag kun je alleen zelf beantwoorden. Niet één keer, maar steeds weer opnieuw want jijzelf en de wereld veranderen voortdurend. Om je koers te bepalen en te behouden heb je inzicht nodig in onveranderlijke principes en dien je geïnspireerd te blijven.

De vereiste kennis, liefde en daadkracht heb je weliswaar in je, maar zijn nog grotendeels toegesloten. Je kunt toegang krijgen tot je innerlijke potentieel door heilige teksten uit authentieke spirituele tradities op je te laten inwerken en deze te doorvoelen en te overdenken. Dan ontwikkel je een gevoeligheid voor realiteiten die uitstijgen boven de zintuiglijk waarneembare wereld en leer je op basis van ervaring en innerlijke groei te onderscheiden wat bijdraagt aan de ontplooiing van je innerlijk en het grote geheel, en wat niet.

De boeken van Spirituele teksten bibliotheek zijn ontwikkeld als handreikingen voor mensen van de 21ste eeuw die in hun dagelijkse leven een weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing willen gaan. Ze zijn gebaseerd op zorgvuldig geselecteerde klassieke spirituele teksten en heldere beschouwingen daarover vanuit de meer dan vier eeuwen oude levende traditie van de rozenkruisers.

Alle uitgaven van Spirituele teksten bibliotheek zijn geestelijk geïnspireerd, breed georiënteerd en diep geworteld. De boeken zijn nauwkeurig op elkaar afgestemd zodat ze tezamen een rijk geschakeerd en diepzinnig inzicht bieden in de mysteriën van leven, sterven en herleven. Ze zijn ideaal als uitgangspunt voor levensbeschouwelijke leesgroepen en verdiepingskringen.
Deze bundel is een bloemlezing van tien beschouwingen uit vijf boeken die tot nu toe in de boekenreeks zijn verschenen.

1. Eerste boek: 180 p. / isbn 978 90 6732 433 4

SPIRITUELE KERST – HANDREIKING VOOR BEZINNING EN BEZIELING RONDOM KERSTMIS EN OUD EN NIEUW

Door André de Boer en Tanja Rozema

Het goddelijke kan in de mens geboren worden en groeien. De kerstperiode is ideaal om je te verdiepen in die processen, want de poorten van de kosmos staan wijd open gedurende de heilige dagen en nachten. Beleef die bijzondere tijd van het jaar. Laat je raken door diepzinnige verhalen uit het Aquarius evangelie. Leg het fundament voor een inspirerend nieuw jaar met aandacht voor geestelijke bewustwording en vernieuwing.

2. Tweede boek: 224 p. / isbn 978 90 6732 446 5

SPIRITUELE PASEN EN PINKSTEREN – HANDREIKING VOOR BEZINNING EN BEZIELING BETREFFENDE DE OPSTANDING VAN DE INNERLIJKE MENS

Door André de Boer en Tanja Rozema

Ieder mens is geroepen om eens de dood te overwinnen, om een onvergankelijke geestelijk lichaam op te bouwen dat ook bekend staat als het opstandingslichaam, verheerlijkt lichaam of gouden bruiloftskleed. Ervaar en begrijp de diepe wijsheid in oeroude verhalen over opstanding, hemelvaart en Pinksteren. Bestudeer de authentieke spirituele weg die je kunt gaan.

3. Derde boek: 284 p. / isbn 978 90 6732 449 6

MYSTERIËN EN SYMBOLEN VAN DE ZIEL – EEN DOOR DE GEEST BEZIELDE MENS WORDEN

Door André de Boer

Weet je wat je kunt doen als je je diepste zelf tot ontplooiing wilt laten komen? Contemplatieve en esoterische tradities uit het oosten en het westen leren hoe je het onuitsprekelijke kunt ervaren, en liefde en wijsheid sterker kunt laten stralen in de wereld. Bezin je mysteriewijsheid en ontwikkel gevoel voor symbolen. Transformeer de wereld door te beginnen bij jezelf.

4. Vierde boek: 184 p. isbn 978 90 67 32 45 88

MYSTERIËN VAN TAO EN DE DAODEJING - NEGEN TAOÏSTISCHE THEMA'S EN LOA ZI'S MEESTERWERK DOOR HENRI BOREL

Door Elly Nooyen

Als je in contact wilt komen met de transformerende kracht die uitgaat van Tao, is het goed om over enige basiskennis te beschikken. Maak jezelf vertrouwd met begrippen als Tao, Teh en woe wei, en ontdek wat deze voor jou in de praktijk kunnen betekenen. Laat je inspireren door alle 81 strofen van de Daodejing van de Chinese wijze Lao Zi.

5. Vijfde boek: 328 p. isbn 978 90 6732 461 8

MYSTERIËN EN UITDAGINGEN VAN GEBOORTE, LEVEN EN DOOD – EEN NIEUWE MENS WORDEN

Door André de Boer en René Stevelink

Waarom ben ik geboren? Wat zou ik hier moeten doen? Na mijn dood vergaat mijn lichaam, maar wat gebeurt er dan met mijn bewustzijn? De wezenlijke vraag is niet of er leven bestaat na de dood, maar of je werkelijk levend bent voor de dood. Jouw visies op geboorte, leven en dood zijn bepalend voor de wijze waarop je je leven vormgeeft en ervaart.

Spirituele Kerst

Een handreiking voor bezinning en bezieling
rondom Kerstmis en Oud en Nieuw

André de Boer

Tanja Rozema

Rozekruis Pers
www.rozekruispers.com

colofon

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams BioTop van Antalis
ISBN 978 90 6732 433 4

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

Inhoud Spirituele Kerst

22 DECEMBER **beschouwing**
JEZELF VOORBEREIDEN

In dit boek of ebook vind je de teksten van de dagelijkse e-mails die in de kerstperiode van 2014/2015, van 22 december tot en met 6 januari, aan 900 belangstellenden werden toegestuurd. De keuze voor de data is bewust: 22 december is de dag na de winterzonnewende, 6 januari is de dag van Driekoningen of Epifanie.
De teksten stellen je in staat je te bezinnen op de esoterische betekenis van het kerstfeest en van de kerstperiode. Door je aandacht daarop te richten schep je een ontvankelijkheid voor een bijzonder spiritueel proces: de lichtgeboorte in jezelf. Dat kerstwonder is het ontwaken en werkzaam worden van het goddelijke in je. Dat is het begin van een volstrekt nieuwe spirituele weg die nooit eindigt.

De kerstvakantie heeft in de Engelse taal een betekenisvolle benaming: holidays. Dat betekent letterlijk ‘heilige dagen’, dagen die je kunt beschouwen als een geschenk om je te richten op heling in de meest uitgebreide zin van het woord. Het zijn dagen waarin je ‘leeg’ mag zijn van je gebruikelijke beslommeringen, zodat je vervuld kunt worden van helende krachten.

Het woord vakantie is afgeleid van het woord ‘vacant’, dat ‘leeg’ betekent, terwijl het woord ‘heilig’ verwant is aan ‘heel, heel zijn’. Volgens meerdere tradities staan de kosmische poorten ‘tot het goddelijke’ wijd open in de periode van 24 december tot en met 6 januari. Er wordt wel gesproken over de Kerstnacht en de twaalf heilige nachten die daarop volgen tot Driekoningen of Epifanie.

Dit idee is niet gebaseerd op historische gebeurtenissen van ruim tweeduizend jaar geleden, maar op kosmische processen.

Spirituele ontwikkelingsgang
Waar komt het idee van die twaalf nachten vandaan? Lang voordat het christendom in Europa kwam, vierden Germaanse en Keltische volkeren na de winterzonnewende een midwinterfeest (of joelfeest) dat soms elf dagen en twaalf nachten duurde. Dat was precies het verschil tussen twaalf omlopen van de maan om de aarde in 29,5 dagen (354 in totaal) en de 365 dagen die de aarde nodig heeft om één keer rond de zon te draaien: 365 – 354 = 11 dagen (en 12 nachten).

Het getal twaalf drukt onder andere volheid en volledigheid uit. Denk aan de twaalf tekens van de dierenriem, de twaalf uren van de dag en van de nacht. Denk ook aan de twaalf stammen van Israël, de twaalf discipelen van Jezus en de twaalf ridders van de Tafelronde. Twaalf is het product van drie en vier: 3 x 4 = 12.
De twaalf heilige nachten kunnen worden gezien als stadia van een spirituele ontwikkelingsweg zoals deze symbolisch wordt aangeduid in onder andere de twaalf uren van het Nuctemeron van Apollonius van Tyana, de twaalf werken van Hercules en de dertien boetezangen van het Evangelie van de Pistis Sophia.

Drie wordt in vele tradities gezien als een goddelijk getal, terwijl vier wordt beschouwd als een aards getal. Zo beschouwd houdt het getal 12 dus zowel het aardse als het goddelijke in zich besloten.

Ook de mens heeft zowel het aardse als het goddelijke in zichzelf. De mens zoals wij die kennen is weliswaar een manifestatie van het goddelijke, maar is zelf niet goddelijk en zal dat ook nooit worden. Ons stoffelijke lichaam zal eens sterven. Het fysieke lichaam is stof en zal tot stof terugkeren.

Brug tussen eeuwigheid en tijd

Diverse wijsheidsstromingen spreken over een onsterfelijk goddelijk beginsel dat in iedere mens sluimerend aanwezig is en dat erop wacht om te ontwaken en werkzaam te worden. Op basis van dat ontwaakte en werkzame goddelijke principe kan de mens een brug worden tussen eeuwigheid en tijd. Het gaat er niet om dat wij in de eeuwigheid komen, maar dat het onvergankelijke in ons tot leven komt. Dat is de kern van alle gnostieke leringen en ook van het esoterisch christendom: de mens is een tweevoudig wezen.

De dagteksten met de beschouwingen zijn geïnspireerd op geselecteerde hoofdstukken van het Aquarius Evangelie. Dat is een boek dat Levi Dowling publiceerde in 1908, en dat in het Nederlands niet meer in druk verkrijgbaar is.

Het Aquarius Evangelie is gekozen omdat het de essentie van het innerlijke christendom bijzonder krachtig en zuiver weergeeft. Innerlijk christendom wordt ook wel oorspronkelijk christendom, esoterisch christendom of gnostiek christendom genoemd.
Het gnostieke christendom plaatst het goddelijke in de mens, het uiterlijke christendom verklaart dat het goddelijke uitsluitend buiten de mens is. Bovendien is er in het Aquarius Evangelie aandacht voor andere wereldreligies, die allemaal aspecten tot uitdrukking brengen van wat we een ‘universele wijsheidsleer’ kunnen noemen.

Diverse onderzoekers hebben op basis van steekhoudende argumenten betoogd dat het Aquarius Evangelie en de evangeliën in de Bijbel historisch gezien niet juist zijn. Waarschijnlijk hebben ze gelijk. Voor ons doet dat er niet toe, want de verhalen zijn wel vol van diepere betekenis. En dat zal in de loop van dit programma steeds duidelijker worden.

Als je verdere verdieping zoekt over bepaalde onderwerpen in de

beschouwingen, kun je klikken op links die in de ebook-teksten zijn opgenomen. Dat doorklikken kun je het beste pas doen nadat je eerst de hele tekst hebt gelezen. De links verwijzen naar blogs of boeken die dieper ingaan op het genoemde onderwerp.

Gerichtheid

We raden aan om de dagtekst uit het Aquarius Evangelie te lezen vlak voor het slapen gaan en bijbehorende toelichting de volgende dag vlak na het opstaan. Zo eindig en begin je iedere dag met gerichtheid en openheid. Je neemt het verhaal mee in je slaap, waar het onbewust bronnen van innerlijk weten kan openen. En de beschouwing kun je gedurende de dag meedragen in je hart.

De slaap is het meest heilzaam als het nachtbewustzijn zich kan verheffen in een gebied waar het gewone waakbewustzijn niet kan volgen. ‘De slaap van het lichaam wordt de nuchterheid van de ziel’ is een diepzinnig woord van Hermes Trismegistus.
Door gerichtheid op het innerlijk kan de rust van het lichaam de vrijheid van de ziel worden. De ziel vindt in de tijdruimtelijke natuur geen plaats om te rusten. Zij begeeft zich tijdens de slaap naar die plaats die in het beweeg van de vele tegenstellingen niet kan worden gevonden; de tempel van de stilte. In die gewijde plaats wordt zij gevoed met de essence van hoger menselijk leven en ontvangt de rijke leringen van universele wijsheid.

Bij het ontwaken zal de ziel de innerlijke zekerheid daarvan overdragen aan de lichamelijke mens en zo kan de slaap een zegen zijn voor hen die zoeken naar waarheid.

We wensen je een inspirerende kerstperiode.

27 DECEMBER **beschouwing**
JE MAGISCHE GESCHENKEN

De zon komt op in het oosten. Een zonsopkomst is de belofte van nieuwe mogelijkheden. Waar het ‘grote heimwee’ nog was als een nevel vol van ongeboren vormen, is de opkomst van de innerlijke zon het begin van een geheel nieuwe ontwikkeling. De pasgeboren nieuwe ziel gaat groeien. Zij laat zich daarbij leiden door een ster, de ster van Bethlehem, de vijfpuntige ster die bekend staat als het pentagram.

Het pentagram is door alle tijden heen het verheven symbool geweest van de wedergeboren mens, de nieuwe mens. Het is eveneens het symbool van het universum en zijn eeuwige wording waarin het Godsplan tot openbaring komt. Het pentagram is ook de vijfpuntige ster van Bethlehem die na de lichtgeboorte in het hart boven de geboortegrot staat en de wijzen de weg wijst.

De aardse geboorte van Jezus in Bethlehem wordt in de Bijbel beschreven in het Evangelie van Matteüs en het Evangelie van Lucas, waarin wordt verhaald over een groepje mensen dat een licht heeft gezien en daarom naar de pasgeborene gaat om hem te vereren. Bij Lucas zijn het herders die een boodschap hebben ontvangen van een engel die omstraald werd door ‘de heerlijkheid van de Heer’. En bij Matteüs gaat het om wijzen of magiërs uit het oosten, het gebied van de dageraad, die op weg zijn gegaan omdat zij een bijzondere ster zagen verschijnen. In het Aquarius Evangelie staat niet alleen het verhaal van de herders maar ook dat van de wijzen, om

duidelijk te maken dat het innerlijke christendom, de weg van de innerlijke lichtgeboorte, bestemd is voor iedereen: voor herders en voor wijzen. Dat wil zeggen: voor ongeletterden en voor geleerden, voor armen en voor rijken, voor mensen dichtbij en voor mensen ver weg. Maar vooral dat het een tweevoudige weg is waarop de innerlijke en de uiterlijke mens samen voortgaan. Maar het zo eenvoudige verhaal over de wijzen uit het oosten vertelt ons nog veel meer. De eerste zes verzen van hoofdstuk 60 van het oudtestamentische Bijbelboek Jesaja luiden:

‘Sta op en schitter, je licht is gekomen, over jou schijnt de luister van de heer. Duisternis bedekt de aarde en donkerte de naties, maar over jou schijnt de heer, zijn luister is boven jou zichtbaar. Volkeren laten zich leiden door jouw licht, koningen door de glans van je schijnsel.
Open je ogen, kijk om je heen: ze stromen in drommen naar je toe; je zonen komen van ver, je dochters worden op de heup gedragen. Je zult stralen van vreugde als je het ziet, je hart zal van blijdschap overslaan. De schatten van de zee zullen je toevallen, de rijkdom van vreemde volken valt je in de schoot.
Een vloed van kamelen zal je land overspoelen. Jonge kamelen uit Midjan en Efa. Uit Seba komen ze in grote getale, beladen met wierook en goud’.

Licht, duisternis, koningen, wierook en goud: elementen die terug te vinden zijn in het verhaal over de wijzen uit het Oosten bij Matteüs. De magische priesters komen uit het Oosten, van gene zijde van de Eufraat (letterlijk: land van grote vruchtbaarheid), van over de rivier. Van ‘over de rivier’ of van ‘over zee’ komen is een gesluierde aanduiding voor ‘komen uit een ander gebied’. Zodra de lichtgeboorte heeft plaatsgevonden en de ster boven de geboortegrot straalt, stromen weer drie geestelijke krachten toe. ‘En de een nam goud mede, het symbool van adeldom; en ander mirre, het symbool

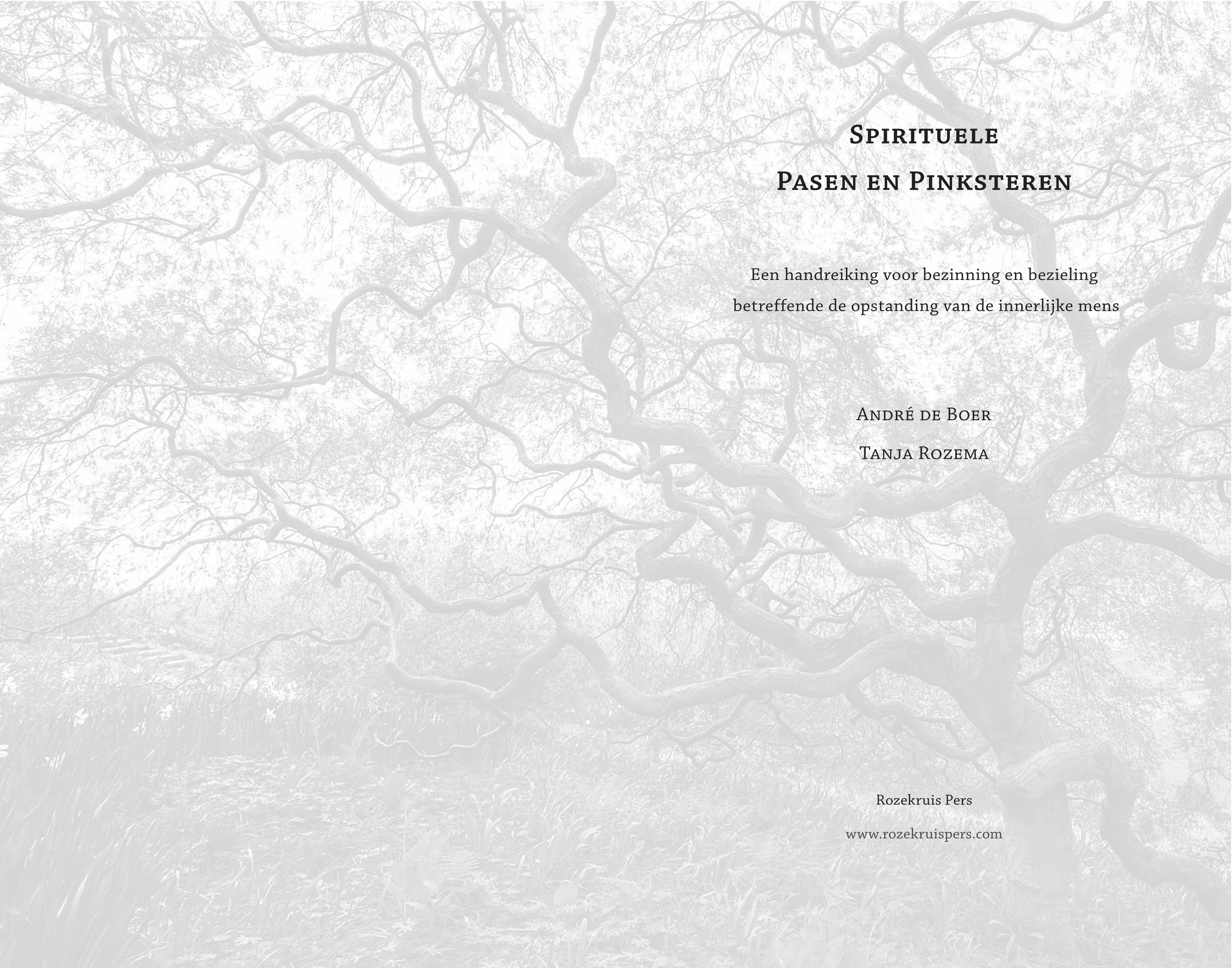
van heerschappij en macht; de derde nam wierook, symbool van
verstandigheid van de wijze.’ De schatten van de zee zullen je toe
vallen, de rijkdom van vreemde volken valt je in de schoot. En vol
gens de legenden waren hun namen Melchior, Balthazar en Kaspar.
Melchior wordt voorgesteld als een blanke grijsaard uit Europa die
goud aanbiedt; Balthazar als een donkere Afrikaan uit Ethiopië die
mirre schenkt, en Kaspar als een jongeman zonder baard uit Azië
die wierook geeft.

Wat voor functie hebben de drie wijzen eigenlijk? Zijn zij konin
gen? Zijn zij priesters? Of zijn zij misschien magiërs?
In het innerlijke christendom worden de personen in de evangeliën
vooral gezien als aspecten van onszelf. We zijn veel meer dan we
gewoonlijk beseffen, en we zijn ook veel rijker dan we doorgaans
denken. Melchior, Balthazar en Kaspar zijn aspecten in onszelf.
Melchior betekent ‘koning van zijn stad’ en symboliseert de koning
in ons. Dat is het principe in onszelf dat leiding geeft aan ons leven.
Balthazar betekent ‘God beschermt’ en symboliseert de priester in
ons. Dat is het principe in onszelf dat de levende verbinding on
derhoudt tussen het domein van de persoonlijkheid en het domein
van de ziel. Kaspar betekent ‘schatbewaarder’ en symboliseert de
magiër in ons. Dat is het principe in onszelf dat bouwt en reali
seert.

De koning, de priester en de magiër corresponderen met respec
tievelijk het hoofd, het hart en de handen. En hun attributen zijn
kennis, liefde en daad. In de natuurlijke mens zijn de drie innerlijke
personen uitsluitend gericht op het domein van de persoonlijk
heid. Dat gaat veranderen zodra zij zich in dienst gaan stellen van
de nieuwe ziel. Dan worden kennis, liefde en daad gemanifesteerd
vanuit een andere dimensie, een ander domein. Zij transformeren
dan in goud, mirre en wierook. Hoofd, hart en handen zijn, als zij
geleid worden door de nieuwe ziel, de magische geschenken die

ons worden gebracht. Zij verschaffen de mens op het pad alles wat
nodig is om te werken vanuit de vurige wens dat elke weg in het
leven licht zal mogen zijn, dat elke daad met goedheid mag worden
bekroond en dat alles wat leeft door onze bemiddeling zal mogen
gedijen. Dat is de koninklijke kunst van bouw, de magische kunst,
de ars magica. Dat is het op basis van gezuiverde levensgerichtheid
(Maria) en gezuiverd denken (Jozef) bouwen aan de tempel van de
nieuwe ziel (Jezus).

Als dat proces zich in jou gaat voltrekken, is jouw individuele pad
van grote betekenis voor wereld en mensheid. Dan wordt de pro
fetie van Jesaja in jou werkelijkheid: ‘Sta op en schitter, je licht is
gekomen, over jou schijnt de luister van de heer. Duisternis bedekt
de aarde en donkerte de naties, maar over jou schijnt de heer, zijn
luister is boven jou zichtbaar. Volkeren laten zich leiden door jouw
licht, koningen door de glans van je schijnsel.’

Spirituele Pasen en Pinksteren

Een handreiking voor bezinning en bezieling
betreffende de opstanding van de innerlijke mens

André de Boer

Tanja Rozema

Rozekruis Pers

www.rozekruispers.com

colofon

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams Bio Top 3 van Antalis
ISBN 978 90 6732 446 5

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

INHOUD

beschouwing

ZONDAG VOOR PASEN

DE DOORTOCHT

De komende acht dagen vormen een verkenningstocht langs innerlijke processen die verband houden met de esoterische betekenis van Pasen. De verhalen waarop we ons baseren komen uit *Het evangelie van de heilige twaalven* van Gideon Jasper Ouseley.

Tijdens de slaap kan het 'nachtbewustzijn' van de mens zich opheffen tot het domein van de ziel. Dat is het onzichtbare gebied van de oerideeën waar de heilige geschriften van de mensheid hun oorsprong vinden. Daarom raden we aan om 's avonds voor het slapen de aangegeven tekst uit Het evangelie van de heilige twaalven te lezen en het bewustzijn open te stellen voor de innerlijke waarde ervan. De uren van de slaap worden zo een goede voorbereiding voor de beschouwing die je de volgende ochtend kunt lezen en/of beluisteren. De beschouwingen belichten aan de hand van de verhalen de essentie van de gnostieke weg waar de mensheid nu rijp voor is.

Het innerlijke christendom van het 'koninkrijk van de ziel' is aangekondigd en omschreven door onder anderen Rudolf Steiner, Max Heindel, Jan van Rijckenborgh en Catharose de Petri. Zij legden die innerlijke weg af en droegen de hoge realiteit daarvan uit in hun werken. De beschouwingen van deze online module zijn vooral geïnspireerd op hun geschriften. Het mysterie van Pasen duidt op een spirituele gebeurtenis die in de mens zelf kan plaatsvinden: de opstanding van de innerlijke mens.

De weg naar de opstanding, ook wel genoemd 'het Pad', is een weg van transformatie. De verhalen en beschouwingen van deze online module kunnen bijdragen aan verdieping van het inzicht in het Pad. Het gegeven van de 'innerlijke mens' plaatst ons onmiddellijk voor onze tweevoudigheid; een toestand van zijn die heel intens kan worden ervaren. Want enerzijds zijn we de uiterlijke mens met ons eigen karakter, onze geneugten en gewoonten, maar anderzijds zijn we ook de Andere-in-ons, de innerlijke mens die verlangt naar een hoger en puurder leven.

Het woord Pasen is afgeleid van Pascha of Pesach, het joodse paasfeest waarin de uittocht uit de slavernij in Egypte door de woestijn naar het beloofde land wordt herdacht. Het christelijke paasfeest is de herdenking van de opstanding van Jezus Christus na zijn kruisdood en wordt gevierd op de eerste zondag na de eerste volle maan in de lente. Het oorspronkelijke begrip 'pascha' betekent 'over de drempel heenkomen'. Een mens die op weg gaat om over de drempel te gaan, om zijn innerlijk paasfeest te gaan vieren, wordt zich steeds meer bewust van het feit dat hij deel heeft aan twee totaal verschillende werelden: de tijdruimtelijke wereld en de wereld van de ziel.

In symbolische en universele zin verwijst zowel het joodse als het christelijke paasfeest naar processen van vernieuwing, transformatie en innerlijke bevrijding. Want het aankomen in het 'beloofde land' en de realisatie van de opstanding duiden beide op een hoge bestemming die de innerlijke mens kan bereiken: weer deel krijgen aan zijn oorspronkelijke zuivere leven. Het doorleven van deze processen wordt aangeduid als een 'reis', als een uittocht of exodus uit de slavernij van het materiële bestaan, waardoor in de vergankelijke mens iets onvergankelijks tot ontwikkeling komt: de innerlijke mens. Het belangrijkste symbool van het paasfeest, het ei, is onder andere een universeel symbool voor wedergeboorte.

Het innerlijke paasfeest wordt al vele eeuwen vergeleken met de metamorfose van rups tot vlinder. De rups trekt zich terug op een gestelde tijd en spint zich in in een cocon, in iets dat wel wat lijkt op een ei. Ogenschijnlijk gebeurt er helemaal niets. Maar in werkelijkheid wordt alle materie waaruit de rups bestaat getransformeerd tot een totaal nieuw wezen.
De rups verandert niet maar wordt volkomen ontbonden en binnen in de cocon weer opgebouwd tot een totaal nieuw schepsel. En uit de cocon staat een kleurrijke vlinder op die niet meer gebonden is aan de aarde, maar zich in een heel nieuw levensdomein kan verheffen: de lucht.

Volgens het innerlijke christendom, dat ook bekend staat als het esoterische christendom en het gnostieke christendom, is ieder mens geroepen om door transformatie en transfiguratie het hogere leven in zichzelf en door middel van zichzelf te realiseren. Want hoewel ons menselijke stoffelijke lichaam een zeer bijzonder en gespecialiseerd organisme is met latente spirituele vermogens, is het nu nog volledig afgestemd op het leven in de materiële wereld. Het heeft echter veel grotere mogelijkheden en is tot stand gekomen met een bijzonder doel, namelijk vruchtbare grond te zijn waarin het opstandingslichaam kan ontkiemen en groeien. Het opstandingslichaam is het onstoffelijke voertuig waarmee de Andere-in-ons zich kan uitdrukken in zijn eigen domein, het niet-materiële ‘koninkrijk van de ziel’. In onze materiële wereld kan de ziel niet ademen en is daarin als ‘bijna-dood’. Maar de stem van de ziel weerklinkt in ons als een verlangen naar eenheid, vrijheid en liefde.

De universele symboliek van het ei drukt het universele weten van het ‘transformeren tot onsterfelijk leven’, het over de drempel gaan, uit. Het vieren van het jaarlijkse paasfeest is dan ook een uiterlijke vorm van een universeel spiritueel proces dat niet aan

persoon of tijd gebonden is, maar dat in ieder mens kan plaatsvinden. De wijze waarop dit proces binnen het christendom wordt beschreven, onder andere in de vier evangeliën uit het Nieuwe Testament, is specifiek van toepassing op de periode waarin wij nu leven. Voor de meeste mensen is het levensverhaal van Jezus een historisch of mythisch verhaal en voor anderen heeft het zelfs geen enkele waarde meer. Maar de grondstructuur van de evangeliën stamt uit het domein van de ziel en met de juiste sleutels openen zij zich als uiterst nauwkeurige beschrijvingen van het proces van opbouw van het opstandingslichaam.

Het verhaal van Jezus is het verhaal van het aardse leven dat begint met de geboorte in Bethlehem en eindigt met de dood op Golgotha. Na een drievoudig proces, gesymboliseerd door drie dagen, volgt dan de opstanding in een nieuw, stralend lichaam. De zonnegeest die rond het begin van onze jaartelling op aarde incarneerde in de sterfelijke mens Jezus, had de opdracht om als eerste entiteit het hele proces van opbouw van het opstandingslichaam in een sterfelijk lichaam te volvoeren. Alleen op deze wijze kon er een volkomen nieuwe weg van bevrijding voor de mensheid worden vrijgemaakt, namelijk de mogelijkheid voor iedere sterfelijke mens om een zielelichaam te bouwen, in directe binding met de Christuskracht, onafhankelijk van priesters of meesters.

De mens die het gnostiekchristelijke pad betreedt, is in spirituele zin dan ook een navolger van Jezus: iemand die in zichzelf de reis van Bethlehem naar Golgotha onderneemt. Een diep verlangen naar waarachtig menselijk leven en het herkennen van de eigen tweevoudigheid zijn voorwaarden voor zoeken naar ‘nieuw leven’. Alleen op die basis van diep verlangen ontstaat de bereidheid om op weg te gaan. De voorbereiding op het gaan van het pad is intens en speelt zich af in ons dagelijks leven, ook al zijn we ons daarvan

niet bewust. Het daadwerkelijke gaan van het spirituele pad begint met een omkering die wordt gesymboliseerd door de doop in water: de bewust gekozen initiële verbinding met de bevrijdende kracht. Want alleen door het maken van een bewuste keuze voor het innerlijke leven kan het pad worden betreden.

Door de waterdoop wordt Jezus, de innerlijke mens, verbonden met een hoge geestelijke kracht, de Christuskracht. Vanaf dat moment is hij Jezus de Christus. Direct na de waterdoop wordt iedere leerling van de ziel geplaatst voor de belemmerende neigingen van de sterfelijke mens: bezitsdrang, machtsdrift en eerzucht. Deze worsteling, die een onvermijdelijke fase op het pad is, komt tot uitdrukking in het verhaal over de verzoekingen in de woestijn.
Na de overwinning op deze krachten gaat het proces verder. Jezus, de nieuwe innerlijke kracht, trekt rond, kiest discipelen en spreekt op de top van een berg de zogeheten Bergrede uit, waarin hij aanwijzingen voor hoger zieleleven aan ons bewustzijn overdraagt. Jezus onderwijst, vertelt gelijkenissen en geneest zieken. Tenslotte reist hij naar Jeruzalem, waar hij aanvankelijk met gejuich wordt ontvangen.
Dan volgen de tempelreiniging, het laatste avondmaal, de gevangenneming in de hof van Getshemane, de berechting, de kruisiging, de graflegging en uiteindelijk de opstanding. Een heel bijzonder aspect is het verraad door Judas Iskariot, het verraad dat moest plaatsvinden om het doel van de reis, de opstanding, mogelijk te maken.

De week van Palmpasen tot Pasen staat in de christelijke traditie bekend als de stille week, de heilige week en de goede week. De komende acht dagen bieden de gelegenheid tot verdieping in de esoterische betekenissen van de genoemde verhalen, die openbaringen zijn van het christelijke inwijdingsmysterie. Jezus sprak daarover in gelijkenissen tot de menigte, maar openlijk tot zijn discipelen. In Het evangelie van de heilige twaalven lezen we hierover:

En de discipelen kwamen en zeiden tot Jezus: 'Waarom spreekt u tot de menigte in gelijkenissen?' Hij antwoordde: 'Omdat het u gegeven is de mysteriën van het hemelse koninkrijk te weten, maar hun is dat niet gegeven. Ik spreek daarom tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen en het ook niet begrijpen. Gezegend zijn echter uw ogen, want zij zien, en uw oren, want zij horen, en uw hart, want het begrijpt.' Het evangelie van de heilige twaalven 40:1, 3, 5

We wensen je een goede week.

beschouwing

ZONDAG VOOR PINKSTEREN

GEEST, ZIEL EN LICHAAM ÉÉN LATEN WORDEN

Kerst, Pasen en Pinksteren zijn zogenoemde hoogfeesten die al vele eeuwen binnen het christendom worden gevierd om markante gebeurtenissen te herdenken die in het Nieuwe Testament van de Bijbel beschreven staan. Zij kunnen historisch worden beschouwd maar vooral ook als mijlpalen op de gnostieke spirituele weg die we als mens kunnen gaan, in ons dagelijks leven. De drie hoogfeesten zijn daarin drie fasen op de innerlijke weg, die kunnen worden omschreven als formatie – reformatie – transformatie: rups – pop – vlinder.

In de module ‘Spirituele Kerst’ wordt ingegaan op de esoterische betekenis van Kerstmis: de geboorte van het Licht in de mens, de geboorte van de nieuwe, innerlijke mens.
In de tweede module, ‘Spirituele Pasen’, staat de opstanding van de innerlijke mens centraal.
En in deze derde en laatste module wordt de realiteit van de vrijmakende kracht van de heilige, heelmakende geest uiteengezet. De heilige geest is een zevenvoudige, onaardse kracht waarin de ware aard en de hoge taak van het ware mens-zijn kan worden gerealiseerd.

Deze derde module, Spirituele Pinksteren, biedt een verdieping van wat in de vorige twee modules aan de orde is geweest maar kan ook als zelfstandige module worden gevolgd.
De beschouwingen van de module ‘Spirituele Pinksteren’ zijn, evenals die van ‘Spirituele Pasen’, gebaseerd op *Het evangelie van de heilige twaalven* van Jasper Gideon Ouseley. Dit evangelie is uitgebreider dan de evangeliën uit de Bijbel en het richt zich meer tot de innerlijke mens, de Andere-in-ons.
De uiterlijke mens, de mens die met al zijn zintuigen en vermogens aan deze materiële wereld gebonden is, wordt zo een innerlijk waarnemen geboden, een zicht op een andere wereld. In hoofdstuk 91 van *Het evangelie van de heilige twaalven* zegt Jezus tot zijn discipelen: *Het koninkrijk van de hemelen is in u. Maar de tijd komt dat wat binnen is, in het belang van de wereld buiten geopenbaard zal worden.* Het evangelie van de heilige twaalven 91:3

Het christendom zoals we dat kennen van de diverse kerkelijke stromingen, heeft zich weliswaar naar buiten toe gemanifesteerd, maar de zo karakteristieke en mysterievolle verhalen uit de evangeliën zijn buiten de individuele mens geplaatst, en bovendien in een onbereikbaar verleden. Bevrijding is in de toekomst geplaatst, na het aardse leven en op bepaalde voorwaarden. En het nu wordt bepaald door een gerichtheid op de toekomstige bevrijding.
Maar er is ook een innerlijk christendom, een christendom dat zich richt op bevrijding in het nu. Door de vele generaties en eeuwen van christelijke traditie zijn er zaden met een innerlijke waarheid in de mens gezaaid. Elk verhaal, elk personage uit de evangeliën vertegenwoordigt een universele waarheid die diep gegrift staat in het geheugen van de natuur, de akasha-kroniek.

Elk aspect van de Heilige Taal is een licht-zaad dat wordt gezaaid in elk mensenkind dat er naar luistert of het leest. Deze lichtzaden zitten ons letterlijk in het bloed en zullen hun waarheid vrijgeven zodra een mens zich naar binnen richt en bevrijding zoekt van zijn gevangenschap aan de materiële wereld.
Het innerlijke christendom is dan ook altijd aanwezig geweest, als een stroom van licht die onlosmakelijk verbonden is met het uiterlijke christendom. Soms trad het krachtig op de voorgrond

en werd het zichtbaar in mensen of groepen. Veel vaker vloeide de innerlijke stroom van licht op de achtergrond of in het verborgene door de historie. Maar altijd in mensenharten, -hoofden en -handen. We kunnen in dit verband denken aan het Oudierse christendom, aan de manicheeën, de bogomielen, de katharen en aan de rozenkruisers. De stroom van het innerlijke christendom zal altijd worden gevonden door diegenen die hem zoeken en die er door levenservaring toe gerijpt zijn. Want het uiterlijke christendom verbindt de mens onderbewust met zijn innerlijke stroom.

Religie betekent in de letterlijke betekenis van het woord: opnieuw verbinden (re= opnieuw en ligare=verbinden): de (aardse) horizontale en de (hemelse) verticale dimensie met elkaar verbinden.
Het oerchristendom had het karakter van een mysterieschool. In een mysterieschool worden de leerlingen op een weg van innerlijke bewustwording en zelfkennis tot volkomen levensvernieuwing begeleid. Iemand die zo'n inwijdingsweg gaat, wordt een totaal ander mens. Niveaus en dimensies in het menselijke microkosmische stelsel die lang slapend zijn geweest, ontwaken en komen geleidelijk tot ontwikkeling.

De mens van deze tijd is anders dan de mens van 2000 jaar geleden. De mensheid heeft in de afgelopen eeuwen vele ervaringen opgedaan, ook met betrekking tot het christendom. Die ervaringen zijn in het collectieve onderbewuste opgeslagen en maken deel uit van het totale ervaringsweten van de mensheid. Op basis daarvan en vanuit ieders individuele karma en levenservaringen in dit leven zijn veel mensen in de kosmische mysterieschool tot bewustwording en zelfkennis gekomen. Zij zoeken naar waarheid, naar werkelijk leven en hebben een diepe behoefte om kennis te nemen van de innerlijke betekenis van de bekende christelijke verhalen, en door inzicht en verlangen te komen tot Zelfrealisatie met een hoofdletter, om het goddelijke in zichzelf te weerspiegelen.

In het apocriefe Thomas-evangelie, logion 84, zegt Jezus: *Als jullie je gelijkenis in de spiegel zien, scheppen jullie daar behagen in. Maar als jullie je evenbeelden aanschouwen, die ontstaan zijn lang voor jullie geboren werden, die niet sterven en nu nog niet zichtbaar zijn, hoeveel vreugde zullen jullie dan ervaren?*
Het evangelie van Thomas, logion 84

De zaden met een christelijke signatuur die in het verleden zijn gezaaid, kunnen nu in miljoenen mensen ontkiemen en uitgroeien tot krachtige bomen die vruchten dragen: de vruchten van de geest. De apostel Paulus benoemt die vruchten in zijn brief aan de Galaten als: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing (Galaten 5:22-23).
In hoofdstuk 95 van *Het evangelie van de heilige twaalven* profeteert Jezus:
De meningen van de mensen zullen in de plaats van mijn leringen gesteld worden en in mijn naam zal onderwezen worden wat ik nooit heb onderwezen, en zij zullen in hun tradities veel vertroebelen van wat ik hun geleerd heb.
Maar weest welgemoed, want de tijd zal komen dat de waarheid die zij verborgen hadden, geopenbaard zal worden. Dan zal het Licht schijnen en de duisternis voorbijgaan. Het ware koninkrijk zal dan gesticht worden dat in de wereld, maar niet ván de wereld zal zijn. Ook zal het woord van gerechtigheid en liefde uitstromen van het middelpunt, ja, van de heilige stad op de berg Sion. Die berg ligt in het land van Egypte en zal gekend worden als een altaar tot getuigenis van de heer. Het evangelie van de heilige twaalven 95:3-4

Met Egypte wordt niet het land aan de Nijl in Noord-Afrika bedoeld maar de cyclische materiële wereld waarin we leven en waarin onze ziel in ballingschap is. Het is de christelijke opdracht van de nu levende mensheid om onze ziel, de innerlijke Jezus, vanuit de slavenstaat naar de vrijheid in het beloofde land te voeren.

De heilige stad op de berg Sion is Jeruzalem. Jeruzalem ligt geografisch gezien niet in Egypte maar in Israël, het voormalige Palestina dat in het bijbelboek Exodus wordt beschouwd als het beloofde land. Dit is een aanduiding in mysterietaal.
Want met 'de heilige stad op de berg Sion' wordt bedoeld het levensveld dat in het bijbelboek Openbaring van Johannes het 'Nieuwe Jeruzalem' wordt genoemd.
Dat koninkrijk van de ziel is een helend energieveld met een hogere frequentie dan dat van het aardeveld, maar dat niet met de gewone zintuigen of verlengstukken daarvan kan worden waargenomen.
Het is echter volkomen bereikbaar via de innerlijke weg, de koninklijke weg. Het bevindt zich onvindbaar voor de zintuigen midden in Egypte, in de wereld van de zintuigen. De rozenkruisers uit de zeventiende eeuw spraken over het tehuis van de heilige geest. In hun geschrift Fama Fraternitatis R.C. uit 1614 verklaarden ze dat 'dit gebouw in eeuwigheid voor de goddeloze wereld onaantastbaar, onvernietigbaar, onzichtbaar en volkomen verborgen zal blijven'.

De mens die ziel-gericht slapen gaat, kan 's nachts tijdens de slaap 'opstijgen' naar 'de heilige stad op de berg Sion'. In de sereniteit van dat veld doet de ziel tijdens de slaap van het fysieke lichaam kracht en kennis op om de uiterlijke mens te begeleiden op zijn spirituele weg tijdens het dagleven.
De slaap van het lichaam is dan het wakker zijn van de ziel.
Het is daarom helpend om je de komende acht dagen 's avonds voor het slapen gaan te richten op het aangegeven verhaal, en de daaropvolgende ochtend op de beschouwing die gebaseerd is op dat verhaal.

Zo kan de ziel, de innerlijke Jezus, de brug worden tussen de wereld van de geest en de wereld van het lichaam, van de materie.

Vooral ook om die reden zegt Jezus: *Het koninkrijk van de hemelen is in u. Maar de tijd komt dat wat binnen is, in het belang van de wereld buiten geopenbaard zal worden.*

Het evangelie van de heilige twaalven 91:3

MYSTERIËN EN SYMBOLEN VAN DE ZIEL

Een door de geest

bezielde mens worden

André de Boer

Rozekruis Pers

www.rozekruispers.com

colofon

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams BioTop-3 van Antalis
ISBN 978 90 6732 449 6

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

INHOUD

Nadat gij naar Egypte zult zijn afgedaald,
om daar de parel te halen midden in de zee,
die door de sissende slang is omsingeld,
zult gij u weer kleden met uw stralengewaad
en de mantel die u was toegemeten.

Het lied van de parel

HOOFDSTUK 4

ONTWIKKELEN IN DE VIER WERELDEN

SPIRITUELE TEKST:

Het lied van de parel[11]

Toen ik nog een kind was en nog woonde in het koninkrijk, het huis van mijn vader, en mij over de rijkdom en overvloed verblijdde van hen die mij van voedsel voorzagen, toen rustten mijn ouders uit, en zonden mij weg uit het oosten, mijn vaderland.

Uit de rijkdom van hun schatkamers kozen zij rijke gaven, zoveel als ik alleen kon dragen. Goud uit het land van Ellaënen, zilver uit het grote Gezak, chalcedonen uit Indië en paarlen uit het land der Kushaënen. Ook overhandigden zij mij diamant, waarmee men ijzer klieven kan.

En zij namen van mij weg het lichtende gewaad, bezet met edelstenen, die zij in hun liefde voor mij gereed gemaakt hadden en de gouden mantel die naar mijn lengte was afgemeten.

Zij sloten met mij een verdrag, en schreven het in mijn hart, opdat ik het nimmer meer zou vergeten: “Nadat gij naar Egypte zult zijn afgedaald, om daar de parel te halen midden in de zee, die door de sissende slang is omsingeld, zult gij u weer kleden met uw stralengewaad en de mantel die u was toegemeten, en gij zult onze erfgenaam zijn, gij en uw broeder, uw meest naaste verwant.”

Zo verliet ik het oosten en daalde af, door twee boden begeleid. Want de weg was moeilijk en vol gevaren en ik was zeer jong voor deze reis.

Toen ik beneden kwam in Egypte, verlieten mijn begeleiders mij. Ik wendde mij zonder dralen tot de woonplaats van de slang. Ik liet mij neer voor haar hol en wachtte af, tot zij in zou slapen, om de parel tot mij te nemen.

En toen ik zo alleen was, als een vreemdeling in het land, zag ik een jongeling, vrij van geboorte, lieftallig en schoon, geboren uit mijn stam uit het oosten. Het was de zoon van een ingewijde. Hij sloot met mij een verbond en werd mijn vriend en metgezel. Hij waarschuwde mij voor de Egyptenaren en voor de omgang met de onreinen.

En zo kleedde ik mij in een Egyptisch gewaad, opdat niemand tegen mij – die van zover gekomen was – argwaan zou krijgen, en mij ervan verdenken zou dat ik van plan was de parel te halen. Opdat de Egyptenaren de slang niet tegen mij uit haar slaap zouden wekken.

Toch ontdekten zij door één of andere oorzaak, dat ik een vreemdeling was. Zij verleidden mij met hun listen, om van het voedsel van hun land te eten. Op deze wijze vergat ik dat ik een koningszoon was. En ik diende hun koningen.

Ik vergat de parel, waarvoor mijn ouders mij hadden uitgezonden. En door de zwaarte van hun spijzen viel ik in een diepe slaap.

Doch alles, wat mij overkwam, werden mijn ouders gewaar, en zij hadden verdriet over mij. In heel hun koninkrijk werd de boodschap verkondigd, dat allen naar de poorten van het paleis moesten komen: koningen en vorsten van Parthië en alle edelen van het oosten.

Tezamen beraamden zij een plan tot mijn behoud, opdat ik niet langer in Egypte blijven zou. Ze schreven mij een brief, ondertekend door machtigen.

“Van uw vader, de koning der koningen, en van uw moeder, de heerseres van het oosten, en van uw broeder, die u het meest naast verwant is, aan u, onze zoon in Egypteland, gegroet en heil!

Waak op en verhef u uit de slaap en hoor de woorden aan van onze brief! Bedenk, dat gij een koningszoon zijt! In wiens slavernij zijt gij gebracht! Herinner u toch de parel, waarvoor gij naar Egypte werd gezonden!

Herinner u uw stralende gewaad en de gouden mantel waarmee gij opnieuw moet worden getooid! Ja, uw naam staat in het boek des levens, opdat gij met uw broeder, uw meest naaste, erfgenaam zult worden van ons koninkrijk.”

De koning had de brief verzegeld wegens de boosheid der Babyloniërs en de boosaardige demonen in het grote doolhof. De brief kwam gevlogen als een adelaar, de koning aller vogels. Hij kwam tot mij neergevlogen en begon te spreken. Bij zijn duidelijk verneembare stem schrok ik op uit de slaap. Ik kuste hem, verbrak het zegel en las.

Zijn inhoud kwam overeen met dat, wat in mijn hart geschreven was! Onmiddellijk herinnerde ik mij, dat ik een koningszoon was. En mijn vrije afstamming verlangde naar haars gelijken.

Ook aan de parel dacht ik weer, waarvoor ik naar Egypte was gezonden. Zo begon ik de woedend sissende slang met mijn woorden te betoveren. Ik deed haar insluimeren en wiegde haar in slaap, terwijl ik de naam van mijn vader over haar uitsprak en de naam van mijn moeder, de koningin van ‘t oosten.

Op deze wijze heb ik de parel veroverd. Ik keerde mij om en ging huiswaarts, om hem naar mijn ouders te brengen.

Het vuile gewaad deed ik van mij af en liet het achter in Egypte land. Terstond spoedde ik mij op weg naar huis, naar het licht van 't oosten. De brief die mij had opgewekt, ging op mijn weg immer voor mij uit. Zoals hij mij met zijn stem had opgericht, zo leidde hij mij nu door de lichtende zijdeglans van zijn heerlijk licht.

Hij moedigde mij voortdurend aan om ijlings voort te gaan. On-der de leiding van zijn liefde ontkwam ik behouden aan het grote doolhof. Ik liet Babylon terzijde en kon Maishan bereiken, de grote haven der kooplieden.

En zie, het lichtgewaad en de gouden mantel, waarmee ik eer-tijds was getooid – mijn ouders hadden ze daarheen gezonden, door hun schatmeester, wien zij, om zijn trouw, hun vertrouwen schonken.

Ik was mij niet meer bewust van de pracht dezer gewaden, want ik had ze als knaap achtergelaten in het paleis van mijn vader. Toen ik plotseling het gewaad tegenover mij zag, scheen het op mijn spiegelbeeld te lijken. Ik werd het geheel en al innerlijk gewaar, terwijl ik er toch ook tegenover stond. Zo waren er twee, geschei-den van elkaar, maar toch weer samen één in één gestalte.

Zij droegen beiden het koninklijke zegel. Mijn schat en mijn rijk dom lag in zijn handen. Het lichtgewaad werd mij teruggegeven. Het was met lichtende kleuren versierd, met goud en paarlen en edelgesteente. Overlangs kunstvaardig geweven, waren alle naden met diamanten verstevigd. En op het gehele gewaad straalde de beeltenis van de koning der koningen, schitterend als saffier.
Ook zag ik het licht van de gnosis van het gewaad uitstralen en ik

vernam, dat het begon te spreken: "Ik ben de daad der daden zoals zij door mijn vader werd voltrokken."

Het gewaad spreidde zich om mij en ik nam waar, dat mijn gestal-te groter werd geheel in overeenstemming met de kracht van het gewaad. Op koninklijke wijze heeft het zich over mij uitgestort. Het gewaad was aan de handen van de schatmeester ontvloden en kwam naar degene, die het moest ontvangen.

Ik strekte mij uit en nam het aan, en tooide mij met zijn kleuren-pracht. Ook hulde ik mij in de lichtglans van mijn gouden mantel.

Toen ik mij zo had omkleed, werd ik omhoog gevoerd, naar de poort van het paleis van mijn vader, waar ik werd begroet, en gehuldigd. Ik echter boog het hoofd en vereerde de heerlijkheid van mijn vader, die mij het gewaad had toegezonden, en wiens opdracht ik nu had volbracht. En zo zag ik in vervulling gaan, wat mij werd beloofd.

Aan de poort van het paleis begaf ik mij onder de voorname die naren. De vader echter verheugde zich over mij, want ik was weer in zijn koninkrijk. Met de stem des levenden geestes werd hij nu door al zijn dienaren geprezen.

Hij zei mij, dat ik in mijn gewaad met hem naar de poort van de koning der koningen mocht gaan. Daar mocht ik met mijn offer en met de parel samen met hem verschijnen voor de allerhoogste koning.

HOOFDSTUK 4

Ontwikkelen in de vier werelden

BESCHOUWING

Jij bent de koningszoon uit het lied van de parel die naar Egypte is gereisd. Nauwkeuriger geformuleerd: het menselijke stelsel dat jij momenteel bewoont is vanuit een hemels gebied afgedaald tot in de zintuiglijk waarneembare wereld, en heeft zich verbonden met dat wat jij nu ervaart als je stoffelijke lichaam, en dat in het mythische verhaal wordt aangeduid als het gewaad van de Egyptenaren.

En nu is het de grote vraag of je wakker wordt door de uitnodigingsbrief die je vanuit hogere regionen ontvangt. Kun je de innerlijke opdracht accepteren om de parel te grijpen en die terug te brengen naar degenen uit wie je bent voortgekomen: je koninklijke ouders in het land van het Oosten - het gebied van de zonsopgang ?

Het heeft alleen maar zin om de parel te verwerven en de hemelreis met die parel te beginnen als dit innerlijk voor je klopt, als dit resoneert met wat er in je hart staat geschreven. Als je die pelgrimstocht onderneemt, waarbij je zeker hulp ontvangt vanuit hemelse gebieden, zal de beloning al je verwachtingen overtreffen.

Voordat we dieper ingaan op de verborgen gnostieke wijsheid in het lied van de parel, willen we eerst benadrukken dat symboliek altijd op meerdere manieren kan worden begrepen en ook dat lang niet alle interpretaties juist zijn, dat wil zeggen in overeenstemming met authentieke spirituele tradities.

Verder raden we je aan om mythen niet direct te analyseren. Beter is het om ze eerst aandachtig op je te laten inwerken, want dan is er de levende ervaring, geen scheiding tussen object en subject, tussen het verhaal en degene die het verhaal wil duiden. Als je

heilige teksten eerst aandachtig leest of beluistert met je hart is er sprake van het ongedeelde bewustzijn van de ziel. Wanneer je daarentegen luistert of leest met je hoofd omdat je de symbolische beelden wilt ontsluieren, is er geobjectiveerd bewustzijn van de aardse persoonlijkheidsziel, en mis je de innerlijke verlichting vanuit de ervaringswereld van de ziel.

De verloren zoon

Misschien komt de thematiek van het lied van de parel je bekend voor. Deze lijkt heel veel op die van de bekende gelijkenis over de verloren zoon, die veel korter is dan het lied van de parel en beschreven staat in de bijbel in Lucas 15. Tevens is er overeenkomst met de nog kortere gelijkenis uit Matteüs 13:45-46 die bestaat uit de volgende twee zinnen: ‘Ook is het met het koninkrijk van de hemel als met een koopman die op zoek was naar mooie parels. Toen hij een uitzonderlijk mooie parel vond, besloot hij alles te verkopen wat hij had en die te kopen’.

Waar staat die parel voor? De meeste klassieke heilige geschriften geven geen direct antwoord op die vraag omdat dit destijds behoorde tot de innerlijke leer die mondeling werd overgedragen en niet op schrift werd gesteld. Met deze parel wordt hetzelfde bedoeld als dat wat in andere tradities wordt aangeduid als de goddelijke vonk, de geestvonk, het oeratoom, de roos en de lotus. Dit is de hoogenergetische geestelijke kern van het menselijke stelsel, van de microkosmos. Daarin ligt de blauwdruk besloten van een geïndividualiseerde ziel die tot ontwikkeling kan komen.

De oorspronkelijke menselijke microkosmos heeft dezelfde innerlijke structuur als de kosmos, is geestelijk van aard en is geschapen om mee te werken aan de uitvoering van het goddelijke scheppingsplan. We zouden kunnen zeggen het de taak van de menselijke microkosmos is om goddelijke energieën op te nemen, die in zichzelf te transformeren en deze vervolgens weer uit te stralen. Dat is de essentie van scheppen.

In symbolische zin kunnen we dit scheppingsproces ook zien als inademen, transformeren en uitademen. Deze processen zijn mogelijk dankzij de ziel van de microkosmos waarin drie aanzichten kunnen worden onderscheiden: geestziel, ziel en persoonlijkheidsziel. Dat scheppen kan beter, grootser en heerlijker plaatsvinden als de ziel geïndividualiseerd is, vergelijkbaar met het gegeven dat een volwassene door zijn kennis, ervaring en kracht beter in staat is om iets nuttigs en moois te creëren dan een kind.

Het lied van de parel kunnen we zien als een symbolische weergave van de reis van de microkosmos door talloze bestaanstoestanden en incarnaties heen om vele ervaringen op te doen en daardoor beter geschikt te worden om mee te werken aan het godsplan.

Als de koningszoon een jonge menselijke microkosmos is, dan geldt dat natuurlijk ook voor zijn broer die bij zijn koninklijke ouders blijft. Wat kunnen we ons voorstellen bij de koninklijke ouders? Zij hebben de hemelse mens voortgebracht. Als we het lied van de parel vergelijken met de scheppingsmythe uit de bijbel (Genesis 1), dan ligt het voor de hand om de koning en de koningin van het oosten te zien als God, die in de Hebreeuwse tekst aangeduid wordt met de meervoudsvorm Elohim. In de kabbalah worden die Elohim gezien als scheppende geesten die deel uitmaken van een hiërarchie van engelenscharen en dus niet de hoogste godheid zijn.

Om menselijke microkosmoi de gelegenheid te bieden zich grootser te openbaren, ligt in het scheppingsplan besloten dat zij een lange ervaringsweg kunnen gaan door eerst van de hemelse gebieden af te dalen tot op de aarde en daarvandaan na talloze ervaringen op te stijgen naar hemelse regionen.

Involutie en evolutie

Die processen van afdalen en opstijgen worden in de esoterie involutie en evolutie genoemd, en deze spelen zich voor het grootste deel buiten tijd en ruimte af. Involutie is het zich inwikkelen in fijnstoffelijke en grofstoffelijke materie en evolutie heeft volgens

deze opvatting te maken met het zich bevrijden van grofstoffelijke en fijnstoffelijke materie.

Het woord ‘evolutie‘ wordt hier dus in een heel andere betekenis gebruikt dan in de ‘wetenschappelijke’ evolutieleer waar Charles Darwin de grondslag voor heeft gelegd en die zich beperkt tot het biologische aspect van organismen. Met afdalen of involutie bedoelen we hier: in frequentie afnemen en vormen aannemen die meer materieel van aard zijn. En onder opstijgen of evolutie verstaan we het op basis van groeiend bewustzijn verlaten van materiele vormen en daardoor in frequentie toenemen. De involutie voltrekt zich min of meer automatisch aan de mens. De genoemde evolutie vereist van een de mens een bewuste inspanning. Ter vergelijking: op een lange glijbaan naar beneden glijden gaat vrijwel vanzelf, maar diezelfde glijbaan opklimmen kan alleen met een krachtig lichaam, geconcentreerde aandacht en een aanzienlijke krachtsinspanning.

Bij de afdaling door vier gebieden komt de viervoudige aardse persoonlijkheid tot stand zoals wij die nu van onszelf en onze medemensen kennen, met een stoffelijk lichaam, een etherlichaam, een astraal lichaam en een mentaal lichaam. Die afdaling in gebieden met een steeds lagere frequentie, involutie dus, wordt begeleid door engelen, gesymboliseerd door de twee boden in het lied van de parel. De vier gebieden waar de jonge prins doorheen trekt bij zijn afdaling zijn te herkennen in de kostbaarheden die hij van zijn ouders ontvangt voor zijn reis: goud, zilver, chalcedonen en parels. Ook ontvangt hij een diamant waarmee men ijzer klieven kan, dat is wat Ashtavakra ‘het zwaard van gewaarzijn’ noemt.

Voordat de prins afdaalt moet hij twee gewaden achterlaten: het lichtende gewaad en de gouden mantel. Dat zijn de oorspronkelijke ziel en de oorspronkelijke geestziel. Daar heeft hij niets aan omdat eerst zijn aardse persoonlijkheidsziel moet worden ontwikkeld. Als er een stabiele viervoudige persoonlijkheidsziel tot stand is gekomen en de geestvonk is ontwaakt – dus als de parel veroverd is –

kan die sterfelijke persoonlijkheidsziel er aan werken om eerst een onsterfelijke geïndividualiseerde ziel tot ontwikkeling te laten komen en daarna ook een onsterfelijke geïndividualiseerde geestziel.

Ervaringswerelden en correspondenties

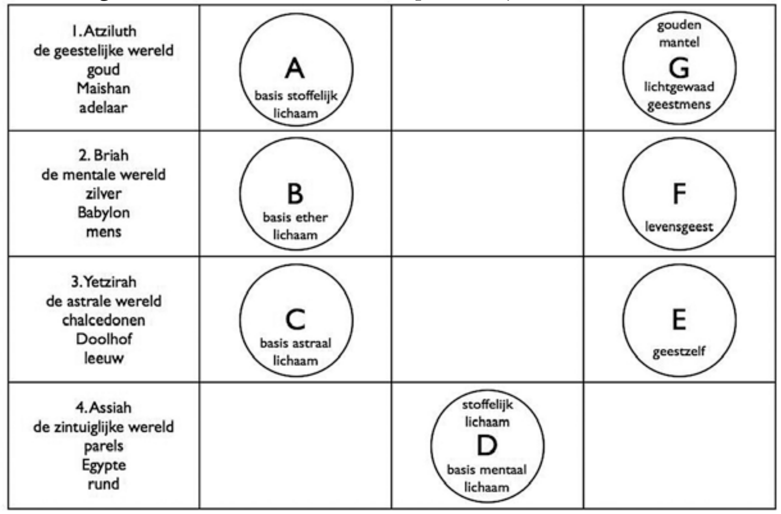
Wat kunnen we ons voorstellen bij de vier werelden waarin de prins moet afdalen om de parel te halen? Ook daarover kan de kabbalah ons inlichtingen verschaffen. In de traditie van de kabbalah onderscheidt men vier gemanifesteerde ervaringswerelden die we in verband kunnen brengen met informatie over het afdalen en het opstijgen in het lied van de parel. Van boven naar beneden gaat het dan om achtereenvolgens de volgende vier gemanifesteerde ervaringswerelden en correspondenties:

1. Atziluth, de geestelijke wereld van emanatie, goud, Maishan, adelaar
2. Briah, de mentale wereld van de abstracte oertypen, zilver, Babylon, mens
3. Yetzirah, de astrale wereld van de concrete oertypen, chalcedonen, doolhof, leeuw
4. Assiah: de zintuiglijke stoffelijke wereld van handeling, parels, Egypte, stier

Na het onbewust 'afdalen' door deze vier werelden volgt het bewust 'opstijgen' door de astrale wereld, de mentale wereld en de geestelijke wereld. Esoterici als Helena Blavatsky, Rudolf Steiner en Max Heindel stellen deze involutie en evolutie voor als een ontwikkelingsgang over zeven bollen, ongeveer zoals te zien is in afbeelding 4. Hun visie op de afdaling - op de involutie dus - die zij ontleenden aan klassieke heilige teksten en persoonlijk onderzoek, is in overeenstemming met de afdaling zoals het lied van de parel die als volgt zeer kort in poëtische taal vertelt.

'Zo verliet ik verliet het oosten en daalde af, door twee boden begeleid. Want de weg was moeilijk en vol gevaren en ik was zeer

afbeelding 4: involutie en evolutie van de persoonlijkheidziel

jong voor deze reis. Toen ik beneden kwam in Egypte, verlieten mijn begeleiders mij. Ik wendde mij zonder dralen tot de woonplaats van de slang. Ik liet mij neer voor haar hol en wachtte af, tot zij in zou slapen, om de parel tot mij te nemen.

En toen ik zo alleen was, als een vreemdeling in het land, zag ik een jongeling, vrij van geboorte, lieftallig en schoon, geboren uit mijn stam uit het oosten. Het was de zoon van een ingewijde. Hij sloot met mij een verbond en werd mijn vriend en metgezel. Hij waarschuwde mij voor de Egyptenaren en voor de omgang met de onreinen. En zo kleedde ik mij in een Egyptisch gewaad, opdat niemand tegen mij – die van zover gekomen was – argwaan zou krijgen, en mij ervan verdenken dat ik van plan was de parel te halen. Opdat de Egyptenaren de slang niet tegen mij uit haar slaap zouden wekken. Toch ontdekten zij door één of andere oorzaak, dat ik een vreemdeling was. Zij verleidden mij met hun listen, om van het voedsel van hun land te eten. Op deze wijze vergat ik dat ik een koningszoon was. En ik diende hun koningen.

Ik vergat de parel, waarvoor mijn ouders mij hadden uitgezonden. En door de zwaarte van hun spijzen viel ik in een diepe slaap.'

De viervoudige aardse persoonlijkheid

Hier wordt in symbolische taal de wording van de viervoudige aardse persoonlijkheidmens geschetst. Als de prins in Egypte komt, symbool voor de zintuiglijke wereld, geeft een zoon van een ingewijde hem het advies niet om te gaan met de onreinen, dat zijn degenen die geheel gefascineerd zijn door de zintuiglijke wereld en daardoor geen weet hebben van hoger zieleleven en daar dus ook helemaal niet naar verlangen.

De prins is dus een vreemdeling tussen de Egyptenaren. Hij trekt een Egyptisch gewaad aan om niet op te vallen. Dat betekent dat hij dan pas een stoffelijk lichaam ontvangt. De gnostiek gevoelige mens wordt door zijn medemensen die niet of nog niet gnostiek gevoelig zijn vaak als 'anders' ervaren. Daarom is het begrijpelijk dat de Egyptenaren de prins herkennen als een vreemdeling. Als de prins dan op dezelfde manier gaat denken, voelen en handelen als de Egyptenaren, als hij dus in symbolische zin het voedsel van de Egyptenaren eet, valt hij in een diepe slaap. Die slaap is symbool voor de identificatie met het lichaam en de persoonlijkheid en voor het gefascineerd zijn door de zintuiglijke wereld en zijn astrale tegenhanger.

Deze toestand van slapen in geestelijke zin kan heel lang duren. Daarmee zijn vele incarnaties gemoeid, waarbij tijdens elk aards leven noodzakelijke ervaringen worden opgedaan. De microkosmos is te zien als een burcht waarin steeds weer een nieuwe bewoner komt, een aardse persoonlijkheid die na de dood van het fysieke lichaam sporen in de burcht nalaat in de vorm van karma. Dat betekent dat de essentie van ervaringen uit alle aardse levens beschikbaar blijven in de microkosmos.

De innerlijke uitnodiging

Als de microkosmos een bepaalde ervaringsvolheid heeft bereikt, kan de sluimerende geestvonk wakker worden. Dan wordt de innerlijke uitnodiging vernomen om terug te keren naar het verloren

vaderhuis, de invitatie die komt aangevlogen als een adelaar, symbool voor de geestelijke wereld. De terugreis vereist van de mens altijd een bewuste inspanning, maar verloopt toch betrekkelijk langzaam. Die weg kan sneller worden gegaan door het pad van inwijding te volgen. Helena Blavatsky schrijft daarover:[16]

'Er is een weg, steil en doornig, bezet met gevaren van allerlei aard, maar toch een weg, en hij leidt naar het hart van het heelal. Ik kan u zeggen hoe u hen vinden kunt, die u de geheime doorgang zullen tonen, welke alleen naar binnen leidt en achter de nieuweling voor altijd sluit. Er bestaat geen gevaar, dat onversaagde moed niet overwinnen kan. Er bestaat geen beproeving, waar vlekkeloze reinheid niet doorheen kan komen. Er is geen moeilijkheid, welke een krachtig denkvermogen niet te boven komen kan. Voor wie overwinnend omhoog gaan is er een beloning boven woorden: het vermogen om de mensheid te zegenen en te redden. Voor hen die tekortschieten, zijn er andere levens waarin het slagen komen kan'.

Helena Blavatsky windt er geen doekjes om dat de bewuste versnelde ontwikkeling van de persoonlijkheidsziel allerlei gevaren met zich meebrengt. In het lied van de parel lijkt de prins daar weinig last van te hebben. Hoe komt dat? Omdat hij de parel bij zich heeft! Dat betekent dat hij luistert naar de impulsen die uitgaan van de geestvonk. En dat houdt in dat hij de transfiguristische inwijdingsweg gaat en zich laat leiden door de brief die hem voorgaat, symbool voor de hulp van mede-leerlingen en menselijke microkosmoi die hem zijn voorgegaan.

Het doofhof vermijden

Als de reiziger niet of nauwelijks zou openstaan voor die hulp van uit de groep en vanuit de hemelen, zou hij inderdaad bloot staan aan grote gevaren. Bij zijn opgang moet hij dan namelijk door de verontreinigde astrale sfeer van de mensheid waarin hij gemakkelijk kan verdwalen in verband met begoocheling. Dat gebied wordt in het lied van de parel daarom heel terecht aangeduid als het doolhof.

Als het de mens op de evolutionaire inwijdingsweg lukt om veilig door de aardse astrale sfeer te komen, moet hij ook nog door de mentale wereld die ook niet zuiver is, waar een babylonische spraakverwarring heerst en die in het lied van de parel Babylon wordt genoemd. Door gerichte aandacht vanuit de geestvonk is er de hulp van de uitnodigingsbrief en kunnen het doolhof (de aardse astrale wereld) en Babylon (de aardse mentale wereld) bij het opstijgen veilig worden vermeden. Dat komt omdat de focus van de betrokkene primair is gericht op ontwikkeling van de ziel en de geestziel, die beide bescherming bieden, en niet op de persoonlijkheidsziel. Toch komen juist daardoor de drie hogere aspecten van de zevenvoudige persoonlijkheidsziel tot ontwikkeling: het geestzelf, de levensgeest en de geestmens. Deze drie tezamen worden ook het drievoudige ego genoemd.

De prins komt dankzij begeleiding door de uitnodigingsbrief snel aan in Maishan, dat is de geestelijke wereld van emanatie, en ontvangt daar de nieuwe gewaden. En dan volgt de majestueuze finale van het lied van de parel waarin de reiziger na een lange ervaringsweg terugkomt in het eens verlaten vaderhuis, bekleed met de ziel (het stralende gewaad) en de geestziel (de gouden mantel).

‘Het gewaad spreidde zich om mij en ik nam waar, dat mijn gestalte groter werd geheel in overeenstemming met de kracht van het gewaad. Op koninklijke wijze heeft het zich over mij uitgestort. Het gewaad was aan de handen van de schatmeester ontvloden en kwam naar degene, die het moest ontvangen. Ik strekte mij uit en nam het aan, en tooide mij met zijn kleurenpracht. Ook hulde ik mij in de lichtglans van mijn gouden mantel.

Toen ik mij zo had omkleed, werd ik omhoog gevoerd, naar de poort van het paleis van mijn vader, waar ik werd begroet, en gehuldigd. Ik echter boog het hoofd en vereerde de heerlijkheid van mijn vader, die mij het gewaad had toegezonden, en wiens opdracht ik nu had volbracht. En zo zag ik in vervulling gaan, wat mij werd beloofd.

Aan de poort van het paleis begaf ik mij onder de voorname dienaren. De vader echter verheugde zich over mij, want ik was weer in zijn koninkrijk. Met de stem des levenden geestes werd hij nu door al zijn dienaren geprezen.

Hij zei mij, dat ik in mijn gewaad met hem naar de poort van de koning der koningen mocht gaan. Daar mocht ik met mijn offer en met de parel samen met hem verschijnen voor de allerhoogste koning’.

De reis die men onderneemt in het innerlijke leven
is even lang als de afstand tussen leven en dood;
het is de langste reis die men in zijn leven ervaart
en men moet alles goed hebben voor bereid,
zodat men niet hoeft terug te keren
na een zekere afstand te hebben afgelegd.

Hazrat Inayat Khan

HOOFDSTUK 13

De ziel als reiziger

ESSAY

In alle culturen zijn er sprookjes, mythen, legenden en parabels bekend waarin mensen reizen. Veel van die reisverhalen verwijzen naar de grote innerlijke reis die de mens kan ondernemen. Ze vloeien voort uit en sluiten aan bij een universeel verlangen dat in de mens aanwezig is: het onbewuste of bewuste verlangen naar de bron van alles. Het is een drang die zijn oorsprong vindt in de geestvonk nabij het hart, het middelpunt van de microkosmos.

Een uiterlijke reis van A naar B in een bepaald tijdsbestek is te zien als metafoor voor een innerlijke reis, het afleggen van een weg die voert tot bewustwording en vernieuwing. Op die reis ontwikkelt de mens als gevolg van kennis, ervaringen, beschouwingen en innerlijk weten een ruimer begrip over zichzelf, de wereld en de bron van alles. Door die bewustwording wordt hij of zij ontvankelijk voor energieën met een hogere frequentie die hem of haar transformeren. Degene die aankomt is daardoor iemand anders dan degene die vertrok.[60] Dit komt tot uitdrukking in vele beroemde klassieke verhalen vol symboliek over de innerlijke weg die we zelf kunnen gaan zoals:

- de uittocht van het volk Israël uit de slavernij in Egypte door de Rode Zee en de woestijn naar het beloofde land in 40 jaar zoals dat beschreven staat in het bijbelboek Exodus;
- het leven van Jezus volgens de bijbelse evangeliën waarin hij in 33 jaar de weg ging van Bethlehem naar Golgotha;
- de legende over de vierde wijze uit het oosten, Artaban, die de nieuw geboren koning niet kan vereren omdat hij op zijn reis lijdende medemensen helpt,[61]

- het lied van de parel in het apocriefe boek 'Handelingen van Thomas' waarin een koningszoon door zijn ouders naar Egypte wordt gestuurd om een parel te halen;
- middeleeuwse romans over ridders die op zoek gaan naar de heilige graal;[62]
- de reis van Dante Alighieri (symbool voor de persoonlijkheidsziel) in de goddelijke komedie (Divina Commedia) waarin hij door Vergilius (symbool voor de ziel) door de hel heen tot aan de top van de louteringsberg wordt gevoerd, en daarvandaan met zijn geliefde Beatrice (symbool voor de geestziel) het paradijs mag binnengaan;[63]
- het droomlied van de Noorse koning Olav Åsteson waarin hij op kerstavond (24 december) in slaap valt, de hele periode van de 13 heilige nachten en dagen slaapt en dan innerlijke ervaringen heeft die wel wat lijken op die van Dante in De goddelijke komedie;[64]
- de mysterieweg van zeven dagen die Christiaan Rozenkruis (symbool voor de persoonlijkheidsziel) gaat om aanwezig te zijn bij de alchemische bruiloft tussen de koningin (symbool voor de ziel) en de koning (symbool van de geestziel), zoals Johann Valentin Andreae dat beschrijft in zijn diep symbolische verhaal;[65]
- de weg die de houten pop Pinokkio (symbool voor de stoffelijke mens) moet gaan om door schade en schande en door weerstanden heen werkelijk mens te worden, aan het einde van het verhaal wordt Pinokkio een jongen.[66]

Wie veel reist doet veel ervaringen op, wordt met zichzelf geconfronteerd en verliest misschien bepaalde vooroordelen. Reizen biedt je de mogelijkheid om naar jezelf te kijken tegen een andere achtergrond. Dat houdt niet automatisch in dat iemand die veel reist daardoor een wijzer en zielvoller mens wordt.

Er zijn mensen die meer tijd besteden aan het plannen en organiseren van hun vakanties dan aan het leven van hun leven. Vakantie kan heel heilzaam zijn voor de mens omdat hij of zij dan even leeg kan zijn van dagelijkse beslommeringen en daardoor nieuwe krachten kan opdoen. Reizen kan ook een vlucht zijn uit het leven dat als saai of stressvol wordt ervaren. Daarom wordt er wel gezegd dat de dwaas zijn geluk in de verte zoekt en een wijze het onder zijn voeten kweekt.

De innerlijke reis

Als je jong bent is reizen een deel van je opvoeding; als je ouder bent is het een deel van je ervaring. In een mens kan er een moment komen dat er geen groot verlangen (meer) is naar uiterlijke reizen, maar dat de belangstelling voornamelijk uitgaat naar de innerlijke reis, naar het ontdekken en ervaren van nieuwe landstreken in het domein van de ziel. Grote denkers schreven en spraken over die innerlijke reis.
Hieronder volgen vijf citaten:
- We zijn geen menselijke wezens op een spirituele reis. We zijn spirituele wezens op een menselijke reis. (Stephen R. Covey)
- De langste reis is de reis naar binnen voor de mens die zijn bestemming heeft gekozen (Dag Hammarskjöld)
- De spirituele reis bestaat niet in het bereiken van een nieuwe bestemming waar een mens verkrijgt wat hij niet had of wordt wat hij niet was. Deze bestaat uit het oplossen van onwetendheid omtrent het zelf en het leven, en de geleidelijke groei van begrip dat het begin vormt van een spiritueel ontwaken. (Aldous Huxley)
- De reis die men onderneemt in het innerlijke leven is even lang als de afstand tussen leven en dood; het is de langste reis die men in zijn leven ervaart en men moet alles goed hebben voorbereid, zodat men niet hoeft terug te keren na een zekere afstand te hebben afgelegd. (Hazrat Inayat Khan)
- Zonder mijn deur uit te gaan ken ik de wereld. Zonder uit mijn venster te kijken zie ik de weg van de hemel. Hoe verder je uit gaat, hoe minder je zult weten. Daarom, de wijze komt er zonder

> te lopen, noemt de dingen zonder ze te zien, en volmaakt zich zonder actie. (Lao Zi, 47)

Wanneer we de menselijke ziel vergelijken met een reiziger, is het belangrijk dat we daar een juist begrip bij hebben. De mens is een heel complex wezen. Hermes Trismegistus kenschetst hem zeer terecht als een groot wonder.

Het menselijke lichaam is een majestueus organisme en een harmonieus ontwikkelde persoonlijkheidsziel is te ervaren als een zwakke afspiegeling van het Heilige. Maar een mens is in potentie nog veel meer! Hij is een microkosmos, de hele ordening van het heelal weerspiegelt zich in zijn eigen wezen.

Koets, paard, koetsier en passagier

We kunnen het menselijke lichaam en de drie graden van de ziel vergelijken met een koets die wordt getrokken door een paard dat wordt bestuurd door een koetsier om de plannen van de reiziger in de koets te kunnen realiseren. De koets symboliseert dan het stoffelijke lichaam. Het is een mooi voertuig dat wordt voortbewogen, aan slijtage onderhevig is, met reparaties in een redelijke conditie kan worden gehouden, maar op een gegeven moment moet worden afgedankt.

Het paard voor de koets is hier een symbool voor de persoonlijkheidsziel: een intelligent en gevoelig zoogdier met een eigen zelfbewustzijn en karakter dat de neiging heeft om zijn eigen impulsen te volgen. Dat wat wij 'ik' noemen is het paard. Nauwkeuriger geformuleerd: de vele 'ikken' in ons vormen tezamen het paard in de metafoor. Het 'ik' als zodanig is namelijk niet wezenlijk omdat het een sociale constructie is die nodig is om in de zintuiglijk waarneembare wereld en psychisch ervaarbare wereld te kunnen functioneren.

In ons leven spelen we allerlei rollen die passen bij een bepaalde context: kind, levenspartner, ouder, grootouder, burger, clublid,

klant, werknemer, patiënt, enzovoort. Al deze rollen zijn ook niet wezenlijk en zijn te vergelijken met kleine draaikolkjes in een grotere draaikolk die we 'ik' noemen. Hoewel onze houding en ons gedrag per situatie verschilt, zijn we toch in staat te ervaren dat die rollen allemaal door dezelfde persoon worden gespeeld. Dat is maar goed ook, want anders zou er sprake zijn van een ernstige persoonlijkheidsstoornis.

Als spiritueel georiënteerde mensen op zoek gaan naar hun ware zelf, zoeken ze vaak in de dimensie van het paard, van de persoonlijkheidsziel, waar het niet te vinden is. Het is niet moeilijk om een spiritueel ik aan alle ikken toe te voegen, maar dat heeft niets met spiritualiteit te maken, maar meer met een poging om je beter te voelen, wat op zich natuurlijk niet verkeerd is.

Werkelijke spiritualiteit stelt altijd de dimensie van de ziel, van zuiver bewustzijn, centraal. Spiritualiteit gaat over verkrijgen van een ander, ruimer en hoger bewustzijn. In de metafoor staat de koetsier voor de ziel. Hij zou het paard moeten besturen, de persoonlijkheidsziel dus, maar in de praktijk blijkt vaak dat hij slaapt en dat het paard de baas is en de route bepaalt.

Ons probleem is dat we bijna automatisch vanuit een toestand van bewustzijnsvernauwing reageren op prikkels die vanuit de buitenwereld op ons af komen. We identificeren onszelf met ons stoflichaam (de koets) en onze persoonlijkheidsziel (het paard).

Sommige ikken hebben een functie en mogen er zijn, terwijl andere misschien minder goed te verenigen zijn met een spirituele weg. De ikken lossen na de dood van het stoffelijke lichaam vanzelf op omdat ze gebaseerd zijn op vergankelijke vormen. Werkelijke spiritualiteit is erop gericht om de identificatie met de ikken op te heffen zodat de ziel wakker wordt en de teugels in handen kan nemen. Dat heeft niet zozeer te maken met beheersen en onder controle houden, maar met een juiste afstemming tussen de koetsier en het paard. Het paard voelt dan haarfijn aan waar de koetsier heen wil. Als het paard zou bepalen waar de

koets naartoe moet rijden, komt de passagier in de koets niet op de plaats waar hij wil zijn. De passagier in de koets staat voor de geestziel die iets van het goddelijke scheppingsplan begrijpt en over de mogelijkheden beschikt om mee te werken aan de uitvoering daarvan.

Wanneer de koetsier niet of niet goed luistert naar de wens van de passagier, bereikt de passagier niet wat hij wil bereiken omdat de koetsier dan zelf zijn weg en bestemming bepaalt. Het is dus belangrijk dat de ziel ontvankelijk wordt voor de impulsen die uitgaan van de geestziel. Daardoor wordt het mogelijk dat er een onsterfelijke persoonlijkheidsziel tot stand komt.

Ganzenbord

Het spirituele pad is een weg naar binnen, want je nadert de goddelijke kern van de microkosmos, de geestvonk. Dat komt op een bijzondere wijze tot uitdrukking in de symboliek van een klassiek bordspel: ganzenbord. Ganzenbord bestaat al sinds de veertiende eeuw en is meer dan alleen een kinderspelletje, het is te zien als een wijsheidsspel waarin de levensweg van de mens in vele symbolen wordt verbeeld. De spelers van het ganzenbord gaan hun levensweg met een reiskameraad: de gans. In veel culturen staat deze watervogel, die kan opstijgen en neerdalen als hij dat wil, symbool voor de menselijke ziel. Ganzen worden ook in verband gebracht met ziele-kwaliteiten als waakzaamheid, liefde en trouw. Bij onraad beginnen ze namelijk meteen te gakken en een ganzenpaartje blijft levenslang bij elkaar.

De Grieken brachten de gans in verband met Hera, Apollo, Eros en met Hermes (de boodschapper van de goden) In het oude Egypte was de gans de vogel die het legendarische kosmische ei legde. De wilde gans was het vervoermiddel door de lucht van Aziatische sjamanen, van de hindoe-god Brahma en van het jongetje Niels in het beroemde boek "Niels Holgersons wonderbare reis" uit 1906 van de Zweedse schrijfster Selma Lagerlöf.[67] Bij de oude Indianen staat de gans symbool voor de trektocht die leidt naar innerlijke verandering. En in het oude India staat de gans voor het verlangen van de ziel om bevrijd te worden van samsara, van het wiel van geboorte en dood, van reïncarnatie en karma.[68]

De grondvorm van de meeste ganzenborden is een ovale voorstelling van een opgerolde spiraal die begint in de linker benedenhoek en tegen de klok in draait met twee of drie toeren naar binnen toe. Het middenveld, waarin aanvankelijk de spelregels stonden, blijft open. Door de eeuwen heen zijn ganzenborden steeds volgens min of meer dezelfde structuur samengesteld. Een bord telt 63 velden met nummers, waarvan 62 zich bevinden in van elkaar gescheiden vakken. Nummer 63 is het einddoel: de speler die dit als eerste bereikt, heeft gewonnen.

De nummers op het ganzenbord kunnen we zien als een verwijzing naar de leeftijd of een signatuur van de mens die wordt weergegeven door de betreffende aantal levensjaren. Het getal 63 geeft aardig weer welke leeftijd mensen destijds ongeveer bereikten en is tegelijkertijd symbolisch omdat het negen maal zeven jaren betreft. Negen is het grootste ééncijferige getal en drukt dus een volheid uit. Zeven is een heilig getal en verwijst onder andere naar de cycli van 7 jaar die in de ontwikkeling van de persoonlijkheidsziel kunnen worden onderscheiden.

In de leeftijdsperiode van 0 tot 7 jaar van een mensenkind wordt er vooral gewerkt aan de ontwikkeling van het fysieke lichaam. Deze eerste levensperiode eindigt met de tandenwisseling. Aan het etherlichaam, dat verband houdt met levensprocessen wordt vooral gewerkt in de leeftijd van 7 tot 14 jaar. Het kind kan zijn lichaam dan beter besturen en geslachtsrijpheid ontstaat. Van 14 t/m 21 jaar komt vooral het astrale lichaam, dat betrekking heeft op gevoelens en verlangens, tot ontwikkeling. Dan wordt de opgroeiende mens ook sterker verbonden met het karma van de microkosmos waarin hij woont.

Aan het mentale lichaam wordt vooral gewerkt in de periode

van 21 t/m 28 jaar. Volgens de wet zijn mensen al op hun 18e jaar volwassen, maar uit onderzoek blijkt dat de hersenen pas zijn uitgerijpt tussen het 24e en 30e levensjaar. Totdat het brein is volgroeid is er bij veel jong volwassenen nog geen optimaal functioneren van zogeheten executieve functies zoals beginnen, impulsen remmen, organiseren, plannen, aandacht richten en doorzetten.[69]

Worden als een kind

Op grond van al het voorgaande zou je misschien denken dat het laatste veld van het ganzenbord, nummer 63, staat voor de dood omdat de dood het definitieve einde is van het stoffelijke lichaam. Ganzenbord gaat echter over de wisselwerking tussen de persoonlijkheidsziel en de ziel, en de ziel kan niet sterven omdat zij deel uitmaakt van de eeuwigheid. Het middenveld gaat niet over de dood, maar over de overwinning. Op het oudhollands ganzenbord van Jumbo zien we in het midden een jong meisje dat op haar knieën bij twee ganzen zit en de voorste gans voert (zie afbeelding 13). Het jonge meisje kunnen we zien als de wedergeboren persoonlijkheidsziel, de voorste gans die gevoerd wordt als de ziel, en de andere gans als de geestziel. In het jonge meisje kunnen we overgave van de persoonlijkheidsziel aan de ziel herkennen. Ook kunnen we een verband leggen met het feit dat mensen in wie de ziel krachtig werkzaam is op kinderen lijken omdat ze open, onschuldig en leergierig zijn, en zich kunnen verwonderen en verheugen over alledaagse dingen. Dit doet denken aan de uitspraak van Jezus: ‘Wanneer gij u niet bekeert en wordt als de kinderen, zult gij het koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan. Wie nu zichzelf gering zal achten als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk der hemelen.’ (Matteüs 18:4-5)

Bekering houdt in dat als gevolg van een innerlijke ommekeer het oude dat niet in overeenstemming is met het spirituele pad sterft. Op het ganzenbord staat de dood in vakje 58. Een speler die op dat nummer komt, moet helemaal opnieuw beginnen. Als

afbeelding 13: het ganzenbord verbeeldt de levensreis van de mens

de oude persoonlijkheidsziel niet al tijdens het leven gestorven is, sterft deze vrij snel na de dood van het stoffelijke lichaam. In de betrokken microkosmos moet dan, volgens het principe van reïncarnatie, na verloop van tijd een nieuw stoffelijk lichaam geboren worden en een nieuwe persoonlijkheidsziel worden opgebouwd.

In de vakjes 1 t/m 62 is er wel wisselwerking tussen de persoonlijkheidsziel en de ziel, maar veel minder intens dan in het middenveld, het veld van de overwinning. Op de vakjes met een veelvoud van negen en een veelvoud van negen minus vier staan ganzen. Die vakjes symboliseren momenten waarop er een vruchtbare interactie is tussen persoonlijkheidsziel en de ziel. Een speler die op zo’n vakje komt groeit sneller en mag het zelfde aantal vakjes verder als hij ogen heeft gegooid.

Een jong kind staat nog in contact met de wereld van de ziel, maar omstreeks het zesde levensjaar verzwakt die verbinding. Dat moet ook omdat het kind een persoonlijkheid moet opbouwen. Daarom staat op vakje zes de brug. Een speler die op de brug komt is gegroeid en mag verder naar vakje 12.

Het volgende vak met een speciale betekenis is de herberg op nummer 19. De jonge mens maakt zich los van het ouderlijk huis en gaat nieuwe sociale contacten aan in de herberg. Daarbij ontstaat nogal eens een fascinatie voor plezier en genot waardoor de ziel zich nog moeilijker in de persoonlijkheid kan uitdrukken. Dit werkt vertragend op de innerlijke ontwikkeling en daarom moet de speler die in de herberg komt een beurt overslaan.

Is dit alles

Wanneer iemand de leeftijd van dertig jaar net is gepasseerd is hij of zij meestal behoorlijk gesetteld met een levenspartner, kinderen, baan en bezit. Het is dan een flinke klus om alles in goede banen te leiden, zeker als er naast de drukte en de stress ook nog sprake is van emotioneel geladen conflicten.

Belangrijke keuzes zijn gemaakt en er is begrip ontstaan over hoe de uiterlijke wereld in elkaar zit en werkt. Dan kan er een onbehaaglijk gevoel ontstaan dat treffend wordt verwoord in het lied 'Is dit alles?' van de Nederlandse band Doe Maar:

Ga zitten want ik wil eens met je praten
Ik ben allang niet meer zo blij als toen
Nee, schrik maar niet ik wil je niet verlaten, nee-hee
Er is iets en ik kan er niks aan doen

We komen niets tekort, we hebben alles
Een kind, een huis, een auto en elkaar
Maar weet je lieve schat wat het geval is, aha
Ik zoek iets meer ik weet alleen niet wat

Is dit alles (oeh oeh oeh oeh)
Is dit alles
Is dit alles wat er is

De ziel begint zich nu kenbaar te maken. Er is een dorst naar het levende water, naar de inspiratie van de ziel. Die dorst kan worden gelest bij de waterput op nummer 31. Het is belangrijk dat de reiziger op de levensweg daar de tijd voor neemt, en ook dat hij beseft dat hij zijn probleem niet zelf kan oplossen en dus hulp van anderen moet aanvaarden. Daarom mag hij pas weer verder als er een medereiziger bij de put komt.

Rond het 42ste levensjaar kan er zich een nieuwe crisis voordoen, een crisis die tegelijkertijd een kans is. De reiziger heeft het gevoel verstrikt te zijn geraakt in een doornstruik of een doolhof. Hij of zij ervaart wegen te hebben bewandeld die weinig voldoening meer schenken. Dan is het raadzaam om een paar stappen terug te doen, na te gaan waar het diepste verlangen naar uitgaat en daar aandacht aan te schenken. De reiziger die arriveert op vakje 42 met de doornstruik moet daarom terug naar vakje 39.

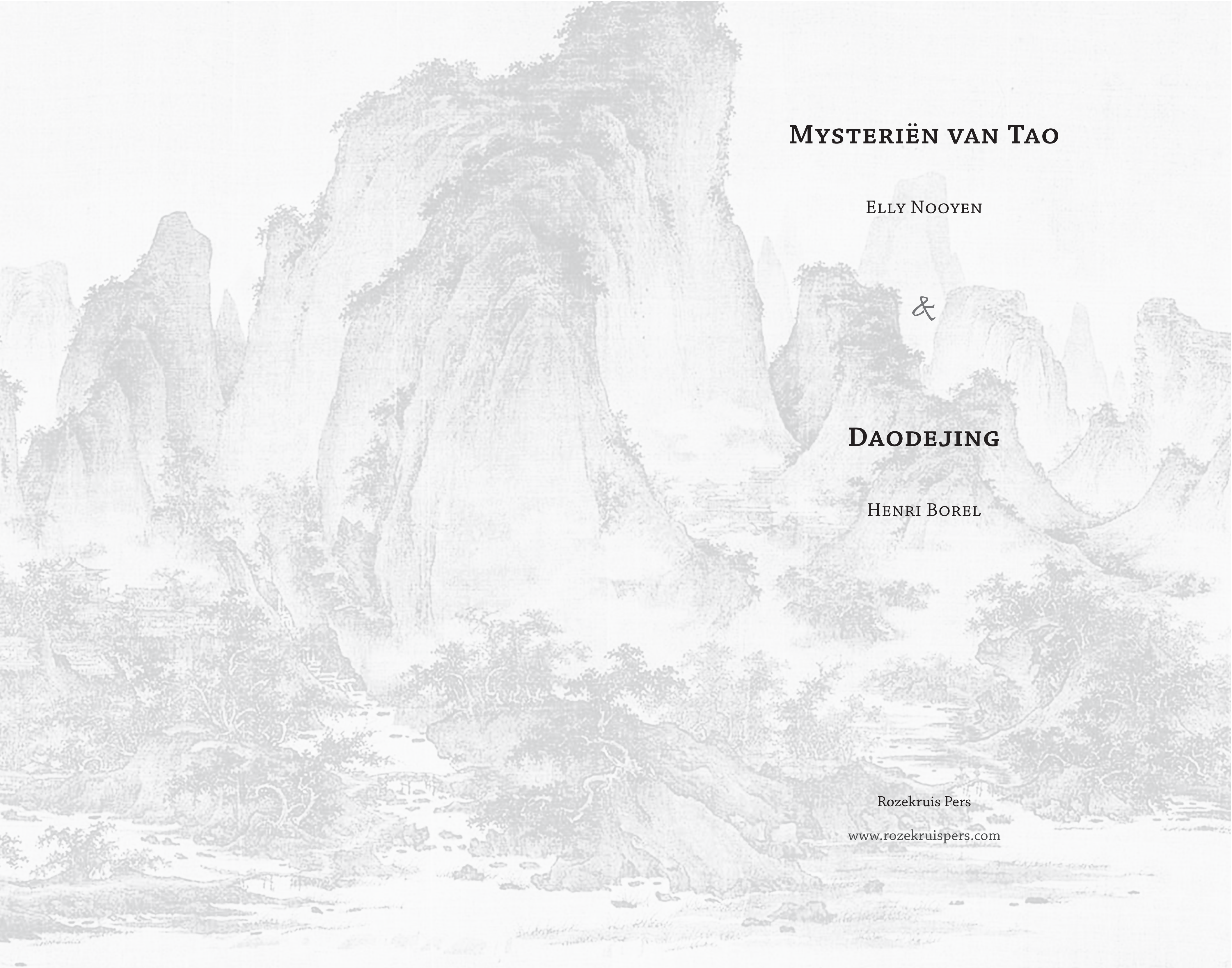
Tien jaar later, op vakje 52, kan de benauwenis die wordt ervaren in het uiterlijke leven zo groot zijn, dat de reiziger snakt naar bevrijding uit die gevangenis zodat de ziel weer vrij kan ademen. Hij staat dan open voor externe hulp in de vorm van bijvoorbeeld, boeken, lezingen, symposia, cursussen, verdiepingskringen en online-programma's. De reiziger op dit vakje kan pas verder als hij door een andere reiziger is verlost.

De dood overwinnen

Vanaf dat moment is het essentieel dat de reiziger zich voortdurend bewust is van zijn sterfelijkheid, dat hij zijn levenskunst baseert op het adagium 'memento mori' of 'gedenk te sterven' om het ware leven te winnen, in overeenstemming met de dichtregels van de mysticus Angelus Silesius:[70]

'Als gij niet leeft in God, houdt dit dan vast voor waar:
dan zijt en blijft ge dood, al leeft ge duizend jaar.
'k Erken u niet, o dood, – sterf ik te aller stonden,
zo wordt het ware leven pas door mij gevonden.'

De reiziger die innerlijk gestorven is, en dus vakje 58(de dood) van het ganzenbord is gepasseerd, kan werken aan de wording van het opstandingslichaam, aan het weven van het gouden bruiloftskleed. Zo wordt de dood in spirituele zin overwonnen.

Mysteriën van Tao

Elly Nooyen

&

Daodejing

Henri Borel

Rozekruis Pers

www.rozekruispers.com

colofon

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams Bio Top 3 van Antalis
ISBN 978 90 6732 458 8

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

INHOUD

Wie leert om in harmonie met Tao te leven
wordt door Lao Zi 'een koning' genoemd.
Geen uiterlijke koning, maar een innerlijke.
De Daodejing wordt daarom ook wel
'een vorstenspiegel' genoemd.

Mysteriën van Tao, hoofdstuk 1

eerste thema

Je openstellen voor Tao

In 'Hart voor Tao' wordt over Tao gezegd:
'Tao is een mysterie. Tao is in de hele kosmos,
in ons zonnestelsel, overal op aarde, in de bomen, de planten
en de dieren, in de bergen en stenen, in cellen en atomen.
Toch is Tao op geen enkele manier waarneembaar.
Waar een mens ook kijkt; Tao is nergens te zien.
Hoe scherp hij ook luistert; Tao blijft onhoorbaar.
Wat hij ook aanraakt; Tao is niet te voelen.
Hoe hij zich ook inspant; Tao is nergens.
Toch is Tao de bron van alles wat bestaat.
Woorden zijn ontoereikend om iets over Tao te zeggen.
Toch betekent dit niet dat er daarom maar beter over gezwegen
kan worden, want Tao is de kern van al het bestaande,
ook van jou en mij.' [1]

De Daodejing van de Chinese wijze Lao Zi is wereldwijd bekend. Het is het basisboek van het Taoïsme en is naast de Bijbel het meest vertaalde boek ter wereld. De Daodejing gaat over Tao en over de kracht die van Tao uitstraalt: de Teh. Centraal daarin staat het gegeven dat de mens op zichzelf is gericht en nooit tevreden. Hierdoor blokkeert hij zijn verbinding met de bron van alle bestaan: Tao.
Van Tao uit kan deze verbinding nooit verbroken worden, want Tao is tijdloos verbonden met het hele leven. Voor een mens geldt dat hij zich van deze verbinding bewust kan worden wanneer hij zich richt tot 'het midden'.

In het hart van ieder mens rust als het ware een vonk van Tao. Wie zich hiervoor openstelt, ontvangt de wijsheid die van Tao uitgaat. Deze zet hem of haar ertoe aan om zijn leven zodanig te veranderen dat hij of zij – stapje voor stapje – leert om niets te doen dat tegen Tao ingaat. In de Daodejing wordt dit genoemd: *wei wu wei; doen het niet-doen*. Wie leert om in harmonie met Tao te leven, wordt door Lao Zi een 'koning' genoemd. Geen uiterlijke koning, maar een innerlijke. De Daodejing wordt daarom ook wel als een 'vorstenspiegel' bestempeld.
We zullen onderzoeken welke adviezen Lao Zi geeft aan de mens die Tao wil volgen. Ter verduidelijking worden ook verhalen opgenomen van andere Taoïstische wijsgeren uit de oudheid.
Een belangrijk advies dat Lao Zi door zijn hele Daodejing aan zijn lezer geeft, is: durf laag te zijn; zoals bijvoorbeeld in vers 66:

Waarom kunnen de grote rivieren en zeeën
de koningen zijn van alle stromen?
Omdat zij zich onder hen weten te houden,
daarom kunnen zij de koningen aller stromen zijn.
Daarom, als de Wijze superieur wil zijn aan het
volk, moet hij in zijn spreken ònder het volk blijven.
Als hij voor het volk uit wil staan, moet hij zich
op de achtergrond houden.
Daardoor staat hij boven allen, en weegt (toch)
niet zwaar op het volk, staat hij voor allen uit en
kwetst (toch) het volk niet.
Daardoor gehoorzaamt het rijk hem met vreugde,
en wordt hem niet moede.
Omdat hij alle strijd vermijdt is er niemand in
het rijk, die met hem strijden kan.[2]

Henri Borel (uit het Chinees)

Waarom kunnen stromen en zeeën,
koningen aller wateren zijn?
Omdat zij zich weten te vernederen.
Daarom kunnen zij koningen aller wateren zijn.
Daarom: wil de Wijze boven het volk uitstaan,
dan moet hij in spreken daaronder blijven.
Wil hij voor het volk uitstaan,
dan moet hij daarachter zich houden.
Zo staat de Wijze boven en drukt het volk niet,
Staat hij vooraan en hindert het volk niet,
Daarom verheft de ganse wereld hem vol vreugde
en wordt hem niet moe.
Hij strijdt niet: daarom is er niemand
onder de hemel, die met hem strijden kan.[3]

J.A. Blok (hertaling)

Water stroomt altijd van hoog naar laag. Hoe leger het beneden is, hoe meer water het kan ontvangen. De zee kan alleen maar

'groot' zijn omdat zij 'laag' is. Een koning is bij Lao Zi niet iemand die zich met veel uiterlijk vertoon aan zijn volk presenteert, integendeel: Lao Zi beschrijft hem steeds als een mens die zich 'laag' opstelt en zich nergens op voor laat staan. In het 'lage' kan hij Tao vinden, zo zegt Lao Zi in vers 8:

Te zijn als water, dat is het allerbeste.
Water doet alle dingen goed, zonder te wedijveren.
De massa veracht zijn nederige plaats.
Juist daarom is water zo dicht bij de Tao.
Om te wonen is het land het meest geschikt.
Voor het denken is diepte het beste.
In het schenken is niets beter dan de hemel.
In het spreken gaat er niets boven oprechtheid.
Voor het regeren, orde.
In het werk telt bekwaamheid het meest.
Om iets te ondernemen, moet je het juiste moment
kiezen.
Ga alleen nooit wedijveren!
Dan blijf je zonder blaam.[4]

Kristofer Schipper (uit het Chinees)

Het hoogste goed is als water;
Water is goed ten behoeve van de tienduizend
dingen en toch wedijvert het niet met hen.
Het verblijft op plaatsen waarvan het gewone volk
een afkeer heeft,
Daarom staat het dicht bij de Weg.
Wat verblijven betreft, is het goede ding het land;
Wat de geest betreft, is het goede ding diepte;
Wat geven betreft, is het goede ding als de Hemel
te zijn;
Wat spreken betreft, is het goede ding oprechtheid;
Wat regeren betreft, is het goede ding orde;
Wat aangelegenheden betreft, is het goede ding
bekwaamheid;
Wat handelen betreft, is het goede ding het juiste
moment.
Het is slechts omdat het niet wedijvert, dat het
daarom zonder onvolkomenheid is.[5]

Chris Nap (hertaling)

Zhuang Zi, een Chinese wijze die leefde in de derde eeuw voor onze jaartelling, schreef honderden verhalen. In een daarvan vertelt hij over een herfstvloed waarbij honderden kleine stromen hun water uitstortten in de Gele Rivier, zodat deze aanzwol tot ongekende omvang. De god van deze rivier was hierover erg in zijn nopjes en liet zich trots meedrijven helemaal tot aan de Noordelijke Wereldzee. Daar keek hij beteuterd uit over een water zó groot dat hij er de grenzen niet van kon zien; hij voelde zich ineens een stuk kleiner.

De god van de Noordelijke Wereldzee zag hem daar staan en zei:
'Het heeft geen zin om met een kamergeleerde over de Tao te spreken, want hij wordt beperkt door wat hij geleerd heeft.
Maar nu jij je buiten je oevers hebt begeven en de grote zee hebt gezien, ben je je bewust geworden van je eigen beperkingen. Nu is het mogelijk om met je over de grote rede te spreken.'

De god van de Noordelijke wereldzee vertelde dat hij (deze zee) weliswaar groter was dan de Gele Rivier, maar dat hij hierin geen reden zag om zich 'groot' te noemen, want wanneer hij zijn ge stalte vergeleek met het heelal, wist hij zich nietig.
De god van de Gele Rivier luisterde aandachtig en vroeg hem wat de waarde van Tao is. Hij kreeg te horen:

'Ken het handelen van de mens, zoek je grondslag in de hemel, vind bestendigheid in de deugd, en dan, waar je ook gaat of staat, je keert terug naar het essentiële ... Ga je niet inspannen om beroemd te worden. Bewaar de hemelse natuur.
Wees voorzichtig en verlies haar niet.' [6]

Deze hemelse natuur ligt in ons hart, als de vonk van Tao. De mens die innerlijk koning wil worden, heeft als eerste te leren zich laag en leeg op te stellen. Hiermee wordt bedoeld dat hij zijn hart leeg maakt aan eigenbelang, want daarmee bedekt hij de vonk in zijn hart, zijn hemelse natuur. Wanneer het hart leeg is, kan het gevuld worden met de kracht van Tao.
Lao Zi vergelijkt meermalen het lage en onaanzienlijke met Tao, zoals in vers 39 waar hij zegt:

Immers: het edele heeft het geringe als wortel;
het hoge heeft het lage als grondslag.
Zo noemen ook feodale koningen zichzelf:
'de wees', 'de verlatene', 'de behoeftige'.
Is dit niet, omdat zij het geringe als wortel beschouwen?
Immers: de hoogste eer heeft geen eer.
Zij begeert niet fijnbewerkt te worden als jaspis, maar onopgemerkt verspreid te liggen als (gewone) stenen.[7]
J.J. Duyvendak (hertaling)

Daarom moet het zo zijn
dat het edele heeft de oorsprong als grondslag;
En het moet zo zijn
dat het lage het fundament is van het hoge.
Daarom noemen koningen en edelen zichzelf 'weeskind', 'weduwnaar' en 'Degene zonder graan'.
Daarom beschouwen ze hun grote aantallen wagens alsof ze geen wagens bezitten.
En het is om deze reden, dat zij niet willen verblinden en schitteren als jade, maar sterk en vastberaden als steen willen blijven.[8]
Bram den Hond (hertaling)

Vorsten en koningen staan in onze maatschappij het hoogst in aanzien. Wij vinden het dan ook heel normaal dat zij in paleizen of kastelen wonen, en een levenswandel hebben die een uitdruk king is van hun hoge positie. Zij houden afstand tot hun volk.
Alles wat in het universum is, wordt door Lao Zi genoemd: 'de tienduizend dingen'. Tao is daar het meest 'koninklijk' van. Toch stelt Tao zich nooit 'hoog' op, laat zich nergens op voorstaan, vraagt niet om erkenning of aanzien en dringt zich nooit op. Er bestaat tussen Tao en de tienduizend dingen geen enkele afstand, want Tao is alomtegenwoordig. Het is daarom ook aanwezig in wat wij onaanzienlijk, laag of verachtelijk noemen.

De mens die Tao wil volgen, spiegelt zich hieraan. Wanneer hij gaat beseffen hoe hij door alle drukte die hij maakt, zich afwendt van Tao, voelt hij zich eenzaam, als een kind zonder ouders. Dan weet hij zich onaanzienlijk, zoals de god van de Gele Rivier toen deze voor de grote zee stond. De innerlijke koning is bescheiden en eenvoudig van hart. Dit is geen uiterlijke houding om te pro beren Tao te verkrijgen, maar een spontaan gevolg van het zich toewenden tot Tao.

Steeds wanneer de leerling van Tao zichzelf hoog plaatst, wordt hij meegesleept door gedachten en emoties die hem tot handelen aanzetten. Hierdoor verwijdert hij zichzelf van Tao.
In 'Hart voor Tao' wordt hierover gezegd:

'Zowel een goede koning, als een serieuze leerling van Tao neemt het lage als basis. Beiden zijn, als het goed is, niet bezig met het verwerven van aanzien en erkenning en laten zich niet meeslepen door hun hartstochten, maar zijn matig in hun manier van leven en doen. Zij doen dit niet om er zelf beter van te worden, maar hebben het belang van het geheel op het oog: de uiterlijke koning voor dat van het land waarover hij heerst, en de innerlijke koning voor het 'rijk' dat bestaat uit zowel zijn lichaam als zijn geest.' [9]

Lao Zi geeft deze mens in vers 19 het advies:

Breek met wijsheid, dank kennis af.
Het volk zal er honderdvoudig baat bij hebben.
Breek met menselijkheid, dank rechtvaardigheid af.
Het volk zal [vanzelf] terugkeren tot voorouder-
verering.
Breek met vernuftigheid, dank winstbejag af.
Rovers en dieven zullen [vanzelf] verdwijnen.

Van deze drie [paren] wordt ten onrechte gedacht
dat zij het tekort verbergen.
Daarom moet je zorgen voor iets
dat [wel] tot je beschikking staat:
Zie het gewone en omarm het eenvoudige,
verlies [het besef van] 'ik zelf' en heb weinig
wensen. Breek met leren, heb geen zorgen.[10]

Jaap Voigt (uit het Chinees)

Wijs kennis en geleerdheid af,
en het volk zal er honderdvoudig van profiteren.
Dank menslievendheid en rechtvaardigheid af,
en het volk zal trouw en liefde terugvinden.
Doe sluwheid en winst weg,
en het volk zal geen oplichters meer tellen.

Deze drie verbloemen een gebrek.
En daarom:
houd je aan de ongeverfde zijde
en het ruwe hout;
vergeet dat je iemand bent
en toom je begeerten in;
studeer niet langer
en maak je geen zorgen.[11]

Baker en Wilkes (hertaling)

NOTEN BIJ EERSTE THEMA

1. Elly Nooyen, *Hart voor Tao*, eerste hoofdstuk, 'TAO', Rozekruispers, Haarlem, 2013
2. Henri Borel, *Lao Tsz' – Tao Teh King*
   Van Kampen & Zoon, Amsterdam, zonder jaar
3. J.A. Blok, *Tau Teh Jsjing*, Kluwer, 1970
4. Kristofer Schipper, *Lao Zi, het boek van de Tao,* Augustus, Amsterdam, 2010

5. Gepubliceerd op internet
6. Kristofer Schipper, *Zhuang Zi,* hfst. 17, Augustus, Amsterdam, 20077. J.J.L.
7. Duyvendak, *Tau-Te-Tsjing,* Van Lochum Slaterus, Arnhem, 1950
8. Vertaling vrijgegeven via internet
9. Elly Nooyen, *Hart voor Tao*, paragraaf 51, Rozekruispers, Haarlem, 2013
10. Jaap Voigt, *Dao De Jing*, Nachtwind, Hilversum, 2011
11. Michael Baker en Huib Wilkes, *Tao Te King,* Altamira-Becht, Haarlem, 2008

Degene die in het wu wei staat wordt door
de eeuwige liefde van de Teh volkomen getransformeerd.
Hierdoor openbaart zich de tijdloze natuur in hem.
Dit wordt wel vergeleken met de geboorte van
een totaal nieuwe mens.
Mysteriën van Tao, hoofdstuk 7

negende thema

Tot nieuwe mens transformeren

In Daodejing vers 54 blijkt hoe groot de impact is van het gaan van de weg van Tao. Daaruit komt naar voren dat de mens op de weg van het Midden deze weg nooit voor zichzelf alleen gaat; want de kracht van Tao die hij spontaan uitstraalt, is niet aan tijd of ruimte gebonden. Lao Zi zegt:

Wat stevig is geplant wordt niet ontworteld,
wat stevig wordt vastgehouden
zal niet ontglippen,
mits kinderen en kindskinderen de offers
niet onderbreken.
Wanneer je dit in je eigen lichaam gaat beoefenen,
dan wordt je innerlijke kracht waarachtig.
En pas je dit toe op je familie, dan wordt ze
overvloedig.
Op je streek, dan wordt hij blijvend.
Op je land, bloeiend.
Op de wereld, algemeen.

Ik beschouw daarom (andere) personen
vanuit mijzelf:
families als mijn eigen familie,
streken als mijn eigen streek,
landen als mijn eigen land,
de wereld als mijn eigen wereld.

En hoe weet ik dat de wereld is zoals ik hem zie?
Vanuit mijn eigen innerlijk.[76]
Kristofer Schipper (uit het Chinees)

Wat stevig is geworteld, kan niet worden uitgetrokken,
wat je stevig vasthoudt, dat kan niet wegglippen.
Je kinderen zullen deze voorouderlijke offers
verder doorgeven.
Cultiveer daarom de deugd in jezelf,
dan wordt deze echt.
Cultiveer de deugd in je familie
en je hebt de deugd in huis.
Cultiveer de deugd in je stad,
en de deugd neemt vanzelf toe.
Cultiveer de deugd in het land,
en ze zal overvloedig bloeien.
Cultiveer de deugd in de wereld
en overal zal deugd zijn.
Daarom, zie een mens als een mens,
en een familie als een familie,
zie een stad als een stad
en een staat als een staat.
Zie de wereld als de wereld.
Maar hoe kan ik de wereld zien?
Door naar je hart te kijken. zijn.[77]
Roelant Schweitzer (hertaling)

De mens die met behulp van de drie tijdloze schatten 'de weg van het midden' gaat, leert zichzelf kennen in zowel zijn positieve als negatieve aspecten.
Tegelijkertijd beseft hij dat hij hier niet volledig mee samenvalt. In en om hem is 'iets' dat hij niet kan benoemen maar wat hij leert herkennen als zijnde van tijdloze waarde.
Wanneer hij zich hiervoor openstelt, wordt hij 'leeg' in die zin dat hij vrij wordt van al de conditioneringen waaraan hij zijn zelfbeeld ontleent. Hierdoor wordt hij een ander mens.
Wie de weg van het midden gaat leert los te laten wat tussen hem en Tao in staat. Om te beginnen leert hij om geen voorkeur te hebben voor óf het Yin, óf het Yang. Dan leeft hij vanuit het wu wei. Langzaamaan ontstaat er dan in hem een zuivere rust die hem niet meer verlaat. Zhuang Zi zegt over zo'n mens:

'De wijze is stil.
Niet omdat men zegt dat stilzijn goed is,
maar omdat geen van de tienduizend dingen in staat is
zijn hart te beroeren;
daarom is hij stil.' [78]

Degene die vanuit het *wu wei* leeft, wordt door de eeuwige liefde van de Teh volkomen getransformeerd. Hierdoor openbaart zich de tijdloze natuur in hem. Dit wordt wel vergeleken met de geboorte van een totaal nieuwe mens.

Het paradoxale is dat hij dit niet ervaart als iets bijzonders; het gebeurt onopvallend, alsof het iets gewoons betreft.
In onze wereld merken wij pas op dat iets uitzonderlijk is, doordat het zich onderscheidt van het gewone. Wij reageren op bijzondere situaties met heftige emoties: opgewonden blijdschap of intens verdriet. Beide zijn uitersten van het Yin en het Yang en verkeren daardoor uiteindelijk weer tot hun tegendeel.

Wanneer de tijdloze, hemelse natuur zich in de mens openbaart, is er geen sprake van opwinding in welke vorm dan ook. Deze natuur kan nooit tot haar tegendeel omkeren, want ze is niet gepolariseerd. Om die reden valt het bestaan ervan in het dagelijks leven dan ook niet meteen op.
Wanneer een mens vanuit zijn tijdelijke natuur handelt, komt hij met veel energie in actie; er moet immers iets bewezen of gedaan worden.
Wanneer hij vanuit zijn tijdloze natuur handelt, komt dit voort uit de rust en het evenwicht van het niet-gepolariseerde 'midden'. Er hoeft niets bewezen of gedaan te worden, want deze natuur is – evenals Tao – 'als vanzelf zo'.
Tao is alomtegenwoordig en valt ons nooit op, terwijl de *kracht* van Tao alles mogelijk maakt. Hetzelfde geldt voor de manifestatie van de tijdloze natuur in ons; deze staat in stilte open voor het mysterie en transformeert ons tot 'een nieuwe mens'.
Zhuang Zi zegt hierover:

'Stil is het hart van de wijze!
Het is de spiegel van hemel en aarde, en de spiegel van de tienduizend dingen. Waarlijk!
In het open en stil zijn, met vredige mildheid en in eenzame kalmte niet-doen, daarin ligt de grondslag van hemel en aarde, en de hoogste uiting van de Teh van Tao.
Daarom zullen de vorst en de wijze immer daarin verblijven.' [79]

In 'Hart voor Tao' wordt hierop ingegaan:

'Toch zou het opgenomen zijn in de terugkerende stroom van Tao de indruk kunnen wekken dat dit een doel is dat alleen met inzet van alles wat de leerling in huis heeft, bereikt kan worden. We raken hier aan de moeilijkste paradox van het taoïstische denken: wil het doel bereikt worden, dan mag het in geen geval een vooropgezet doel zijn.

Mensen begeren iets en zetten daarna hun wil in om met alle kwaliteiten waarover zij beschikken hun doel te bereiken. Wat Tao betreft is deze methode zinloos, want zowel het begeren, het stellen van een doel, als het zich volkomen inzetten om dit te bereiken staan juist tussen de mens en Tao in. De weg tot Tao lijkt daarom een weg te zijn 'om niet te volgen'. Hier heeft het westerse denken grote moeite mee: dit is wel erg 'Chinees'. Het wordt misschien minder vreemd wanneer we naar ons eigen leven kijken. Ieder mens leeft een bepaalde tijd en gaat onherroepelijk eens dood. Toch trekken we daaruit niet de conclusie dat doodgaan het doel van het leven is. Integendeel: alleen door het leven te leven krijgt het betekenis. De levensweg vraagt dan ook onze volle aandacht. Daarop zijn wij als tijdelijke mensen het - onmisbaar - middel, maar niet het uiteindelijke doel.' [80]

Iedere mens die de weg van het midden gaat, staat voor de opgave om dagelijks 'de weg' te gaan zonder deze als 'het doel' te zien. Hij beseft dat hij volop in een transformerend proces staat. Terwijl hij zich openstelt voor de tijdloze liefdekracht van de Teh, blijft hij terughoudend in zijn handelen om op deze manier dit proces niet in de weg te staan. Het is altijd weer zijn ego dat met de beste bedoe lingen meent 'iets te moeten doen', terwijl het juist de kracht van de Teh is die 'doet' door niet-iets te doen.
Laozi geeft ons in vers 64 de raad:

Dat wat in rust is,
is gemakkelijk te behouden in zijn toestand;
dat wat nog niet verschenen is,
is gemakkelijk te voorkomen;
dat wat broos is, is gemakkelijk te breken;
dat wat klein is, is gemakkelijk te verspreiden.
Houdt het kwaad tegen vóór het bestaat,
regeer wanorde vóór zij uitbarst.
Een boom die gij met beide armen (nauwelijks)
kunt omvatten is gegroeid uit een vezeltje zo fijn
als een haar; een toren van negen verdiepingen is uit
een klein hoopje aarde opgericht, en een reis
van duizend li's begint met een enkele voetstap.
Wie 'doet' faalt, wie grijpt verliest (wat hij grijpt).
Daarom, de Wijze is Wu Wei en faalt daarom niet,
de Wijze grijpt niet en verliest daarom niet.
Als het volk iets doet faalt het altijd als het op
het punt is om te slagen.
Zorg voor het einde zowel als voor het begin,
dan zult gij niet falen.
Vandaar, de Wijze begeert géén begeerten te
hebben, en hecht geen waarde aan moeilijk te
verkrijgen dingen; zijn studie is géén studie en daardoor ontkomt hij aan de fouten der mensen.
Hij laat alle dingen hun natuurlijke gang gaan,
en komt niet tussenbeide.[81]

Henri Borel (uit het Chinees)

Wat zich stilhoudt,
is gemakkelijk vast te houden;
wat nog niet te zien is,
is gemakkelijk te voorzien; wat broos is,
is gemakkelijk te breken;
wat nietig is, gemakkelijk geweken.
Zie iets onder ogen voordat het er is,
schep orde voordat wanorde kan ontstaan.
Een boom die je nauwelijks kunt omvatten,
begint als een kleine loot;
een terras van negen lagen ontstaat uit
een hoop aarde; een reis van duizenden
mijlen vangt aan onder je voet.

Wie ingrijpt, grijpt mis;
wie vastgrijpt, verliest.
Daarom grijpt de wijze niet in,
en grijpt hij niet mis;
grijpt hij niet vast en verliest hij niet.
Als de mensen iets ondernemen,
falen ze steeds als ze bijna slagen.
Wees voorzichtig in het begin en omzichtig
aan het einde: zo kun je niet falen.
Daarom verlangt de wijze begeertevrij te zijn;
versmaadt hij kostbaarheden; leert hij het leren af;
maakt hij misstappen goed. Zo helpt hij de dingen
zich te ontplooien zonder zich op te dringen.[82]

Teun Tjé (hertaling)

Lao Zi maakt in vers 25 duidelijk welke grootse mogelijkheden een mens geschonken zijn: om Tao na te kunnen volgen. Hij zegt:

Er is iets vormloos dat toch compleet is.
Het was voordat Hemel en Aarde tot leven
werden gewekt.
Vaag en niet-materieel.
Stil en rustig.
Het is onveranderlijk en staat alleen.
Het is overal werkzaam, maar raakt niet uitgeput.
Het kan beschouwd worden als de moeder van al
het bestaande.
Ik ken zijn naam niet, alleen een bijnaam en die
is Tao.
Als ik gedwongen zou worden het een naam
te geven, zou ik het 'het Grote' noemen.
'Groot' betekent 'weggaan'.
'Weggaan' betekent 'ver weg zijn';

Er was iets dat geheimzinnig gemaakt is vanuit
de chaos,
Het werd eerder geboren dan Hemel en Aarde.
Rustig en stil! Puur en diep!
Het staat alleen op zichzelf en verandert niet.
Het kan beschouwd worden
als de moeder van Hemel en Aarde
Toch weet ik niet hoe haar naam is,
Ik omschrijf het als de Weg.

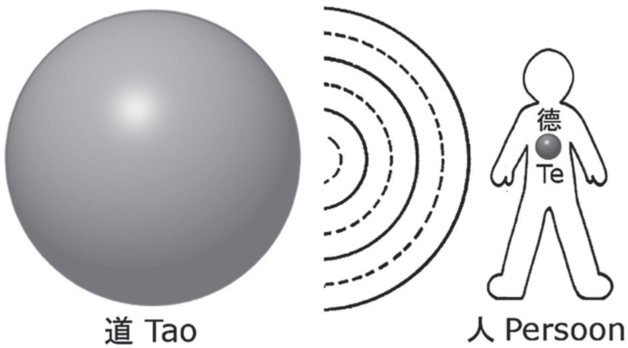
Bij gebrek aan een beter woord,
noem ik het groots.
Omdat het groot is, stroomt het.
Het vloeit ver weg.
Als het ver weg is gegaan, keert het terug.

en 'ver weg zijn' betekent 'terugkomen'.
Daarom: Tao is groot;
De Hemel is groot;
De Aarde is groot;
En de koning is ook groot.
In het universum zijn vier groten,
en de koning bezet één van die plaatsen.

De mens neemt een voorbeeld aan de Aarde;
De Aarde neemt een voorbeeld aan de Hemel;
De Hemel neemt een voorbeeld aan Tao;
Tao volgt het 'vanzelf zo zijn'.[83]
Vertaling op basis van Wang Bi

De Weg is groots;
de Hemel is groots;
de Aarde is groots;
de Koning is ook groots.
Deze zijn de vier grote krachten,
en de koning bezet een plaats
te midden daarvan.

De mens vormt zichzelf naar de Aarde.
De Aarde vormt zichzelf naar de Hemel.
De Hemel vormt zichzelf naar de Weg.
De Weg vormt zichzelf naar wat natuurlijk is.[84]
Bram den Hond (hertaling)

Een mens gaat de weg van het midden nooit voor zichzelf alleen. Tao is universeel en bevoordeelt noch benadeelt iets, en de mens leert om na te volgen. Wanneer hij zijn ego los kan laten, straalt de kracht van Tao door hem uit en schenkt iedereen met wie hij verbonden is – als vanzelf – een tijdloze liefde. Het gaan van de weg van het midden is daarom nooit een egodoel.

Lao Zi spreekt hierover duidelijke taal wanneer hij in vers 54 zegt dat wanneer men Tao betracht in de tijd, de Teh universeel is. Dit houdt in dat, steeds wanneer mensen op de spirituele weg zich bewust met elkaar verbinden, de kracht van Tao des te sterker door hen uitstraalt. Dit heeft invloed op de wereld om hen heen, echter niet door het gebruik van overtuigende argumenten maar door de stille kracht van de Teh. Lao Zi vult dit in vers twee aan met een iets andere formulering:

Daarom is het dat de wijze zijn zaak maakt
van het wu wei (niet doen),
en hij begaat de leer zonder woorden.[85]
Henri Borel (uit het Chinees)

Daarom neemt een Heilige plaats in de taak
van gelatenheid.
En geeft woordenloze aanwijzingen.[86]
B.J. Mansvelt Beck (uit het Chinees)

Het kost elk mens aanvankelijk moeite om af te zien van zijn eigenbelang, om in het niet-doen te staan. Het paradoxale is dat we ons daarvan – na lange tijd van volhouden – totaal niet meer bewust zijn. Het gaat dan 'als vanzelf'. Dan is het niet meer de tijdelijke mens die opzettelijk handelt, maar het*wu wei* komt spontaan voort uit de tijdloze natuur van de 'nieuwe mens'.

Het is eveneens paradoxaal dat wij tijdelijke mensen een belangrijke rol vervullen in dit proces, terwijl wij niet het uiteindelijke doel zijn. Deze mogelijkheid hebben wij gekregen omdat wij mensen zijn van twee naturen: de tijdelijke en de tijdloze. Hierdoor zijn wij in staat om een verbinding tussen beide te vormen. Zo raakt de mens bevrijd van zijn bindingen aan de tijdelijke natuur en kan hij opgaan in het tijdloos zijn van Tao.

Zoals Lao Zi in de laatste regels van zijn vers 25 zegt:

Tao is groot;
De Hemel is groot;
De Aarde is groot;
En de koning is ook groot.
In het universum zijn vier groten,
en de koning bezet één van die plaatsen.

De Weg is groots;
de Hemel is groots;
de Aarde is groots;
De Koning is ook groots.
Deze zijn de vier grote krachten, en
de koning bezet een plaats te midden daarvan.

De mens neemt een voorbeeld aan de Aarde;
De Aarde neemt een voorbeeld aan de Hemel;
De Hemel neemt een voorbeeld aan Tao;
Tao volgt het 'vanzelf zo zijn'.[87]
Robert G. Henricks (uit het Chinees)

De mens vormt zichzelf naar de Aarde.
De Aarde vormt zichzelf naar de Hemel.
De Hemel vormt zichzelf naar de Weg.
De Weg vormt zichzelf naar wat natuurlijk is.[88]
Bram den Hond, internetuitgave

Dwars door ons tijdelijke mensen heen openbaart zich 'de tijdloze nieuwe mens'. Deze is zowel verbonden met Tao, als met àl wat leeft. Hij gaat de weg van het midden met behulp van de drie tijdloze schatten die hij altijd met zich meedraagt. Hij leert ze door zijn leven en werken in praktijk te brengen – om niet.
Laten we ons tot slot openstellen voor wat de Oude Wijze ons in zijn laatste vers voorhoudt:

Ware woorden zijn niet mooi;
mooie woorden zijn niet waar.

Zij, die goed zijn, zijn niet welsprekend,
zij, die welsprekend zijn, zijn niet goed.

Zij, die (Tao) kennen, zijn niet geleerd;
zij, die geleerd zijn, kennen (Tao) niet.

De Wijze stapelt niet op (wat hij bezit).
Hoe meer hij gebruikt om de mensen te helpen,
des te meer heeft hij over;
hoe meer hij de mensen geeft,
des te rijker wordt hij.

De Weg des Hemels is: wèl te doen
en niet te schaden.
De Weg des Mensen is: te handelen,
maar niet te strijden.[89]
Henri Borel (uit het Chinees)

Ware woorden zijn niet mooi;
mooie woorden zijn niet waar.

Een goed mens redetwist niet;
wie redetwist, is niet een goed mens.

Een wijs mens heeft weinig geleerdheid;
wie veel geleerdheid heeft, is niet een wijs mens.

De wijze vergaart niet voor zichzelf;
hoe meer hij voor anderen gebruikt,
hoe meer hij verkrijgt;
hoe meer hij aan anderen geeft,
hoe meer hij behoudt.

De Weg van de Hemel is anderen te begunstigen,
niet te schaden;
De weg van de wijze is te volbrengen
en niet te streven.[90]
Peer Brouwers (hertaling)

NOTEN BIJ NEGENDE THEMA

76. Kristofer Schipper, *Lao Zi – Het boek van de Tao en de innerlijke kracht,* Augustus, 2014
77. Roeland Schweitzer, *LaoTse – Tao Te Tjing*, internetuitgave.
78. Kristofer Schipper, *Zhuang Zi* ,hfst. 13/I, Augustus, 2007
79. Kristofer Schipper, *Zhuang Zi* ,hfst. 13/I, Augustus, 2007
80. Elly Nooyen, *Hart voor Tao*, p. 301, Rozekruispers, Haarlem, 2013
81. Henri Borel, *Lao Tsz' – Tao Teh King*, Van Kampen & Zoon, Amsterdam, zonder jaar
82. Teun Tjé, *Lao Zi – Daode Jing*, Abdij Sint Benedictusberg, Vaals, 2002
83. Wang Bi, *Tao-te-ching,* Translated by Richard John Lynn, Columbia University Press, New York, 1999
84. Bram den Hond, *Laozi – Daodejing,* internetuitgave
85. Henri Borel, *Lao Tsz' – Tao Teh King*, Van Kampen & Zoon, Amsterdam, zonder jaar
86. B.J. Mansvelt Beck, *Laozi – Daodejing* (naar de Heshanggong versie), Servire, Kosmos-Z&K, 2002
87. Robert G. Henricks, *Lao-Tzu – Te-Tao-Ching*, Kosmos, 1992
88. Bram den Hond, *Laozi – Daodejing*, internetuitgave
89. Henri Borel, *Lao Tsz' – Tao Teh King*, Van Kampen & Zoon, Amsterdam, zonder jaar
90. Peer Brouwers, vertaling beschikbaar gesteld op internet

MYSTERIËN EN UITDAGINGEN VAN GEBOORTE, LEVEN EN DOOD

een nieuwe mens worden

André de Boer
René Stevelink

Rozekruis Pers

www.rozekruispers.com

colofon

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Illustraties pag 2-3, 19, 177 Truus Waszink (2009)
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams BioTop-3 van Antalis
ISBN 978 90 6732 461 8

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

INHOUD

De microkosmos wordt steeds weer ontledigd vanwege de sterfelijkheid van het zielewezen en zijn persoonlijkheid. De microkosmos dwaalt daardoor als in een wielwenteling in de natuur van de dood rond en moet steeds weer een ziel, een sterfelijke ziel, in zijn stelsel opnemen, opdat eens, uit en door deze ziel, de mogelijkheid zal vrijkomen de microkosmos, door herstel van de oorspronkelijke eenheid van geest, ziel en lichaam, via het proces van transfiguratie, te regenereren tot zijn oorspronkelijke van God bedoelde glorie.

Deze dingen zijn voor de gnosticus klaar en duidelijk omdat de ontwikkelingsgang van de gnosis voert tot hoger goed en dus tot eerstehands kennis over deze dingen. Alleen directe, eerstehandskennis is hier bevrijdend, doch een redelijk-zedelijk wijsgerig inzicht en een zuivere, praktische godsdienstigheid-van-de-daad moeten hier de basis zijn.

Gnostiek-esoterisch onderzoek toont aan, dat de microkosmische reïncarnatie een noodwet is, een gevolg van onze val. Het is een harde wet, doch niettemin een zeer genadevolle wet, omdat zij de mens in openbaring houdt en hem stelt voor een opgave, die niet te zwaar is.

J. van Rijckenborgh, Elementaire wijsbegeerte [I], hoofdstuk 8

HOOFDSTUK 3

KRINGLOPEN DOORZIEN

SPIRITUELE TEKST: **Prediker 1 en 2:1-10**

De woorden van Prediker, de zoon van David, koning in Jeruzalem. Een en al vluchtigheid, zegt Prediker, een en al vluchtigheid, alles is vluchtig. Welk voordeel heeft de mens van al zijn zwoegen waarmee hij zwoegt onder de zon?

De ene generatie gaat en de andere generatie komt, maar de aarde blijft voor eeuwig staan. De zon gaat op, de zon gaat onder, en zij hijgt naar haar plaats, waar zij opging. De wind gaat naar het zuiden en draait naar het noorden. Al draaiend en draaiend gaat de wind, en al draaiend keert de wind weer terug. Alle rivieren gaan naar de zee, toch raakt de zee niet vol. Naar de plaats vanwaar de rivieren kwamen, daarheen keren zij terug, om vandaar weer te gaan stromen.

Alle dingen zijn zo vermoeiend, dat niemand het kan uitspreken. Het oog wordt niet verzadigd van zien, het oor wordt niet vol van horen. Wat er geweest is, dat zal er weer zijn. Wat er plaatsvindt, dat zal weer plaatsvinden. Er is niets nieuws onder de zon.

Is er iets waarvan men kan zeggen: Kijk eens, dat is nieuw? In de eeuwen die voor ons geweest zijn, is het er al geweest. Er is geen herinnering aan de vroegere dingen. Ook aan latere dingen, die nog komen, zal geen herinnering zijn bij hen die daarna komen.

Ik, Prediker, was koning over Israël in Jeruzalem. Ik legde mij met heel mijn hart erop toe met wijsheid te onderzoeken, en na te

speuren alles wat er onder de hemel plaatsvindt. Dat is een treurige bezigheid, die God aan de mensenkinderen gegeven heeft om zich ermee te vermoeien. Ik heb alle werkzaamheden gezien die er onder de zon plaatsvinden, en zie, het was alles vluchtig en najagen van wind. Het kromme kan niet rechtgemaakt worden en wat ontbreekt, kan niet meegeteld worden.

Ik overwoog in mijn hart: Zie, ik heb mijn wijsheid vergroot en vermeerderd, meer dan allen die vóór mij in Jeruzalem geweest zijn de hunne. Mijn hart heeft veel wijsheid en kennis ontdekt. Ik legde mij met heel mijn hart erop toe wijsheid te kennen, en onverstand en dwaasheid te leren kennen. Ik merkte dat ook dit slechts najagen van wind is. Want in veel wijsheid zit veel verdriet. Wie kennis vermeerdert, vermeerdert leed.

Ik zei in mijn hart: Kom toch, ik zal u op de proef stellen met blijdschap, en zie daarom het goede aan. Maar zie, ook dat was vluchtig. Over het lachen zei ik: Dwaasheid, en over de blijdschap: Wat brengt die teweeg? Ik onderzocht mijn hart door mijn lichaam te verkwikken met wijn (mijn hart echter behield in wijsheid de leiding) en door dwaasheid aan te grijpen, totdat ik zou zien wat het beste is voor de mensenkinderen om onder de hemel te doen tijdens het getal van hun levensdagen.

Ik heb voor mijzelf grootse dingen tot stand gebracht: Ik bouwde mij huizen, ik plantte mij wijngaarden. Ik legde mij tuinen en boomgaarden aan en plantte daarin allerlei vruchtbomen. Ik legde mij waterbekkens aan om daaruit een bos met jonge bomen te bevochtigen.

Ik verwierf slaven en slavinnen en de in huis geboren kinderen behoorden mij toe. Ook had ik grote kudden runderen en kleinvee, meer dan allen die vóór mij in Jeruzalem geweest zijn. Ik ver-

gaarde mij ook zilver en goud, kostbaarheden van koningen en gewesten. Ik zorgde voor zangers en zangeressen, en de genoegens van de mensenkinderen: genot in overvloed.

Ik werd groter en nam toe, meer dan allen die vóór mij in Jeruzalem geweest zijn. Ook bleef mijn wijsheid bij mij. Al wat mijn ogen verlangden, onthield ik ze niet. Ik ontzegde mijn hart geen enkele blijdschap, want mijn hart werd verblijd vanwege al mijn zwoegen. Dat was mijn deel voor al mijn zwoegen.

Toen richtte ik mijn aandacht op al mijn werken, die mijn handen gemaakt hadden, en op het zwoegen waarmee ik had gezwoegd om ze tot stand te brengen. Zie, het was alles vluchtig en najagen van wind. Daarin was geen voordeel onder de zon. Daarna richtte ik mijn aandacht op het bezien van wijsheid, ook van onverstand en dwaasheid. Immers, hoe zal de mens die na de koning komt, doen wat al gedaan is?

Toen zag ik dat de wijsheid voorkeur heeft boven de dwaasheid, evenals het licht voorkeur heeft boven de duisternis. De wijze heeft ogen in zijn hoofd, maar de dwaas wandelt in de duisternis. Toen merkte ik ook dat één lot hen allen treft. Toen zei ik in mijn hart: Zoals het lot van de dwaas ook mijzelf treft, waarom ben ik dan toen zo bovenmate wijs geweest? Ik sprak in mijn hart: Ook dat was vluchtig. Er is immers voor eeuwig niet meer herinnering aan een wijze dan aan een dwaas. Wat er nu is, wordt in de dagen die komen, allemaal vergeten. Hoe sterft de wijze met de dwaas?

Daarom haatte ik het leven, want het werk dat plaatsvindt onder de zon, leek mij kwaad. Het is immers alles vluchtig en najagen van wind. Ik haatte ook al mijn zwoegen waarmee ik zwoegde onder de zon, zwoegen dat ik zou moeten overlaten aan de mens die er na mij zijn zal. Want wie weet of die wijs zal zijn of dwaas?

Toch zal hij beschikken over al mijn zwoegen waarmee ik, zij het met wijsheid, heb gezwoegd onder de zon. Ook dat is vluchtig.

Zo kwam ik ertoe mijn hart te doen wanhopen vanwege al het zwoegen waarmee ik had gezwoegd onder de zon. Want is er een mens wiens zwoegen met wijsheid, met kennis en met bekwaamheid geschiedt, hij moet die als zijn deel overgeven aan een mens die er niet voor gezwoegd heeft. Ook dat is vluchtig en een groot kwaad.

HOOFDSTUK 3

KRINGLOPEN DOORZIEN

BESCHOUWING

Je bent geroepen tot vrijheid. Ervaar je die vrijheid al? Of voel je jezelf misschien slaaf in een moderne wereld waarin de slavernij al lang geleden officieel is afgeschaft? In de maatschappij zijn allerlei krachten actief die je willen doen geloven dat je vrij bent, dat recht hebt op een heerlijk leven in overvloed en dat jij zelf bepaalt wat je in je leven manifesteert en wat niet. Tegelijkertijd zijn die krachten erop uit om de levensenergie van hun slachtoffers op te zuigen zodat ze onbewust slaaf blijven en de grote illusies en begoochelingen in stand houden zodat het niet in hen opkomt om te gaan zoeken naar de zin van hun bestaan.

Er was eens een wijze koning te Jeruzalem die een fantastisch leven wilde leiden. Hij deed allerlei dingen waarvan hij dacht dat deze hem gelukkig zouden maken. Zo liet hij mooie huizen bouwen en schitterende tuinen en parken aanleggen. Dat was veel werk, maar dat deerde niet. Hij verzamelde kostbaarheden, at de lekkerste spijzen, ontzegde zich niets en liet de beste artiesten voor hem optreden. Deze vorst leidde inderdaad een fantastisch leven, maar er was één probleem: het schonk hem geen voldoening. Alle mooie dingen in zijn leven gaven hem tijdelijk wel even wat plezier, maar hij ervoer ze als uiterst vluchtig - zoals alles in deze wereld - en ze schonken hem geen duurzaam geluk.

De koning werd zich pijnlijk bewust van zijn sterfelijkheid en besefte dat hij al zijn werken na zijn dood niet kon meenemen, maar moest nalaten aan degenen die na hem kwamen. Die kregen alles dan na zij dood zo in hun schoot geworpen en het was zeer de vraag of zij daar verstandig mee zouden omgaan. Hij kreeg

daarom een afkeer van het leven en ging ernstig op zoek naar het waarom van alles.

Het bovenstaande verhaal is een korte samenvatting van het tweede hoofdstuk van het bijbelboek dat bekend staat onder de naam Prediker. Dat is een wat merkwaardige naam voor de auteur omdat hij niet preekt, maar aan ongeveer alles twijfelt. Zijn Hebreeuwse naam luidt 'Kohelet' en wordt wel vertaald als 'voorganger' of 'vergaarder'. Hij ging ons voor in het vergaren van alles wat begerenswaardig is – bezit, kennis en roem - en leert ons uit eigen ondervinding dat dit alles vluchtig is, te vergelijken is met het najagen van wind, en geen voordeel biedt onder de zon.

Later onderwijst Jezus dat ook aan zijn leerlingen, en hij voegt er direct een hoopvolle opdracht aan toe. In zijn beroemde Bergrede zegt hij bijvoorbeeld: '*Verzamel geen schatten voor u op de aarde, waar mot en roest ze verderven, en waar dieven inbreken en stelen; maar verzamel schatten voor u in de hemel, waar geen mot of roest ze verderft, en waar dieven niet inbreken of stelen; want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.*' (Mattheüs 6:19-21)

Universeel karakter

Je hoeft geen koning te zijn om de gedachten en gevoelens van de koning uit het verhaal te begrijpen. Zijn ervaringen hebben namelijk een universeel karakter. Ieder mens is van nature op zoek naar zingeving en naarmate hij groeit, verandert - als het goed is - de manier waarop hij zin geeft aan zijn leven. Prediker omschrijft zichzelf als een wijze koning in Jeruzalem die er zich met heel zijn hart op toelegde wijsheid te kennen, en die door alles wat hij vindt teleurgesteld wordt. De kans is groot dat deze wijsheidsleraar helemaal geen koning was – velen denken dat hij koning Salomo was - maar zich als zodanig presenteert om zijn geschrift meer gezag te geven. Dat is hem gelukt, want hoewel zijn boek, dat waarschijnlijk in de derde of vierde eeuw voor Christus is ge

schreven, indruist tegen vele opvattingen binnen het jodendom, is het ondanks aarzelingen van Israëls schriftgeleerden wel in de Bijbel opgenomen.[27]

Prediker was dan misschien geen koning voor een volk, maar wel voor zijn innerlijke koninkrijk. Jeruzalem is de hoofdstad en ook de heilige stad. Dit centrum van waaruit het land wordt bestuurd, kunnen we zien als symbool voor het bewustzijn of de ziel. Prediker is zich van zichzelf gewaar en heeft mede daarom de moed om lastige vragen te stellen en conclusies te trekken die pijnlijk zijn. Heel terecht stelt hij vast dat er niets blijvends is in deze wereld omdat alles voortdurend verandert en de dood aan alles en iedereen een einde maakt. Niemand kan deze conclusie ontkennen. Alles wat ontstaat, zal ook weer verdwijnen. We zijn allemaal vertrouwd met de eindeloze cyclus van opgaan, blinken en verzinken, maar vinden het niet altijd gemakkelijk om die te accepteren.

Volgens Prediker is het een misvatting te menen dat de mens voor het goede wordt beloond en voor het kwade wordt bestraft. Het heeft dan ook geen zin om het goede te doen met het oog op een mooi plaatsje in de hemel of een leuke volgende incarnatie. Dat zou de ego-gerichtheid alleen maar versterken, terwijl die nu juist dient te worden overwonnen.

Prediker ontkent dat de mens na zijn dood in een hiernamaals komt. Hij ziet dat er veel leed is onder de mensen en komt aanvankelijk tot de verontrustende slotsom dat het eigenlijk beter is om dood te zijn en dat niet geboren worden nog het beste is. Die ontkenning van de waarde van het leven is een hele sombere visie. Misschien is het wel een didactische methode van Prediker om zijn lezers aan te sporen om te onderzoeken wat voor hen innerlijk klopt. Is het leven dan op geen enkele wijze de moeite waard? Prediker meent van niet, want later in zijn betoog schrijft hij:

'Ga uw weg, eet uw brood met blijdschap, drink uw wijn met een vro

lijk hart, want God schept behagen in uw werken. Laat uw kleding te allen tijde wit zijn en laat op uw hoofd geen olie ontbreken. Geniet het leven met de vrouw die u liefhebt, al de dagen van uw vluchtige leven die hij u gegeven heeft onder de zon, al uw vluchtige dagen. Want dit is uw deel in het leven en bij uw zwoegen waarmee u zwoegt onder de zon. Alles wat uw hand vindt om te doen, doe dat naar uw vermogen, want er is geen werk, geen kennis of wijsheid in het graf waar u naartoe gaat' (Prediker 9:7-10)

Is dit niet een erg oppervlakkig en hedonistisch advies? Nee! Alle mensen kunnen iets met de genoemde aanbevelingen waarin wordt verwezen naar de eigen verantwoordelijkheid en niet naar regels die door autoriteiten zijn opgesteld. Prediker spoort zijn lezers aan om het leven te gebruiken waarvoor het is bedoeld: om het te leven! Goede verstaanders, leerlingen van de ziel, kunnen in de raadgevingen van Prediker een diepere, spirituele betekenis herkennen. Met een blij hart de weg gaan, brood eten, wijn drinken, witte kleding dragen, olie op je hoofd hebben, je vrouw lief hebben en zwoegen onder de zon kunnen ook in overdrachtelijke zin spiritueel worden begrepen.

Over het Al heersen

In logion 2 van het *'Evangelie van Thomas'* zegt Jezus tot zijn discipelen: *'Laat hij die zoekt niet ophouden met zoeken totdat hij vindt en als hij vindt zal hij verontrust worden en als hij verontrust is zal hij zich verwonderen en hij zal over het Al heersen'.* Deze uitspraak van Jezus lijkt tot en met het verontrust worden overeen te stemmen met de opvatting van Prediker, maar daarna lopen de beide visies sterk uiteen. Prediker heeft het over de mens die sterft, in het graf komt en daar niets meer kan doen, terwijl Jezus spreekt over de mens die zal heersen over het Al. Is dat wel te rijmen?

Jazeker! Het grote probleem in onze samenleving is dat men verzuimt onderscheid te maken tussen de diverse dimensies en

niveaus van de mens. Dit euvel speelt niet alleen bij de gemiddelde mens, maar vooral ook bij professionals die zich intensief bezighouden met de mens en dus eigenlijk beter zouden moeten weten, zoals theologen, filosofen, psychologen, pedagogen, antropologen en artsen. Zij hebben zich bijna allemaal laten begoochelen door het materialistische en reductionistische mensbeeld dat ontleend is aan de natuurwetenschappen. Dat is een verouderd paradigma dat in een bepaalde context zeker waardevol kan zijn, maar in wezen uiterst beperkt is.

Prediker legt in het begin van zijn betoog uit dat alles wat we uiterlijk waarnemen, uitermate vluchtig is. Hij verwijst naar de vier elementen en noemt het komen en gaan van de geslachten op aarde (aarde), het opkomen en ondergaan van de zon (vuur), het draaien van de wind (lucht) en het alsmaar stromen van de rivieren naar de zee (water). Hij merkt op dat het hier om kringlopen gaat en dat hij ze onuitsprekelijk vermoeiend vindt. Hij geeft zijn zintuigen goed de kost en ervaart dat die voortdurend aandacht trekken: *'Het oog wordt niet verzadigd van zien, het oor wordt niet vol van horen.'*

Prediker maakt ons duidelijk dat een hogere vorm van ervaren onmogelijk is wanneer we ons bewustzijn uitsluitend laten bepalen door alles wat we zintuiglijk waarnemen. Een zonsopgang en een waterval kwalificeren we dan misschien als 'onuitsprekelijk vermoeiend', terwijl we deze natuurverschijnselen vanuit een ander perspectief ook kunnen ervaren als een verschijning van het goddelijke, als een theofanie.

Prediker nodigt mensen met ervaringsvolheid uit om gehechtheden aan de wereld los te laten. In het Evangelie van Thomas formuleert Jezus dat als: *'Wie de wereld heeft gevonden en rijk is geworden, laat hij de wereld loochenen.'* (Het Evangelie van Thomas, logion 110)

Als mens zijn we onderhevig aan vele kringlopen. In ons lichaam kennen we natuurlijk de ademhaling, de bloedsomloop

en de stofwisseling. Het ritme van dag en nacht heeft een enorme invloed op ons functioneren en de omloop van de maan om de aarde heeft een aantoonbare invloed op ons leven. Volgens de astrologie is er een duidelijk verband tussen de beweging van hemellichamen als sterren en planeten en de krachten die in ons leven werkzaam zijn. Daarbij gaat het niet om een oorzaak-gevolg relatie, een causaal verband, maar om een relatie op basis van gelijktijdigheid, een synchroon verband, een correlatie.

Intuïtief meebewegen

De sleutel tot ontwikkeling van de innerlijke mens is het besef dat deze wordt beïnvloed door allerlei cycli.[28] Nu is het beslist niet nodig om al die kringlopen te kennen, bijvoorbeeld door horoscopen te trekken en te duiden, dat kan zelfs averrechts werken. Het gaat erom dat de mens leert om vanuit een nieuw levensperspectief te luisteren naar de harmonie van de sferen en intuïtief mee te bewegen met de ritmen in de kosmos. Daarom laat de auteur Antoine de Saint Exupéry de vos in zijn boekje '*De kleine prins*' zeggen: '*Alleen met het hart kijkt men zuiver. Voor de ogen blijft het wezenlijke onzichtbaar*.' [29]

Prediker ervaart dat er niets nieuws is onder de zon. Vanuit een beperkte blik van slechts enkele generaties in een primitieve agrarische samenleving kon dat inderdaad worden vastgesteld. Vanuit het perspectief van de innerlijke en uiterlijke geschiedenis van de aarde en de mensheid toont zich echter een heel ander beeld, omdat er vanuit hemelse regionen voortdurend aan de aarde en de mensheid wordt gewerkt. Waarschijnlijk wist Prediker dat heel goed, en wilde hij met zijn poëtische tekst verwijzen naar iets wat we ervaringsvolheid kunnen noemen. Misschien wil hij zijn lezers op deze wijze aansporen om zich niet uitsluitend te richten op de zintuiglijke wereld, maar aandacht te schenken aan dat wat er echt toe doet en onvergankelijk is. Gelukkig is er in onze wereld

van ruimte en tijd sprake van progressie op allerlei gebieden. Die voltrekt zich zeker niet volautomatisch. Dat zou in strijd zijn met de tweede hoofdwet van de thermodynamica, die stelt dat ieder gesloten systeem streeft naar maximale entropie of wanorde. De aarde en de mensheid kunnen zich ontwikkelen omdat zij voortdurend van buitenaf energie ontvangen in de vorm van met name bewustzijn, aandacht en lichtkracht.

Bekende auteurs op het gebied van esoterie, zoals Helena Blavatsky, Rudolf Steiner en Max Heindel, beschrijven in hun boeken hoe de wording van de kosmos en van de mens (kosmogenese en antropogenese) plaatsvindt in zeven rondten over zeven bollen van de zeven wereldtijdperken.[30,31,32] De zeven wereldtijdperken maken volgens Heindel deel uit van het zogeheten zevende kosmische gebied en worden daarin aangeduid met de namen van planeten uit het zonnestelsel. Achtereenvolgens gaat het om het Saturnus-tijdperk, Het Zonne-tijdperk, het Maan-tijdperk, het Aarde-tijdperk, waarin we nu leven (dat verdeeld is in een Mars-helft en een Mercurius-helft), het Jupiter-tijdperk, het Venus tijdperk en het Vulcanus-tijdperk.

Het gevaar van deze benadering is dat de ontwikkelingen uitsluitend op de tijd worden geprojecteerd, terwijl het gaat om bewustzijnsniveaus die in principe altijd op ieder moment kunnen worden ervaren. De drie genoemde auteurs zijn beïnvloed door het darwinistische vooruitgangsgeloof uit de negentiende eeuw, dat ten onrechte een automatische evolutie veronderstelt.

Momenteel leven we als mensheid in het vijfde tijdvak van het Aarde-tijdperk, het Arische. Dit tijdvak is vooraf gegaan aan achtereenvolgens het Polaire tijdvak, het Hyperborese tijdvak, het Lemurische tijdvak en het Atlantische tijdvak. Rudolf Steiner onderscheidt in het huidige Arische tijdvak zeven grote cultuurperioden van 2160 jaar, de tijdsduur van de precessie van de equinox, dat is de tollende beweging van de aardas.

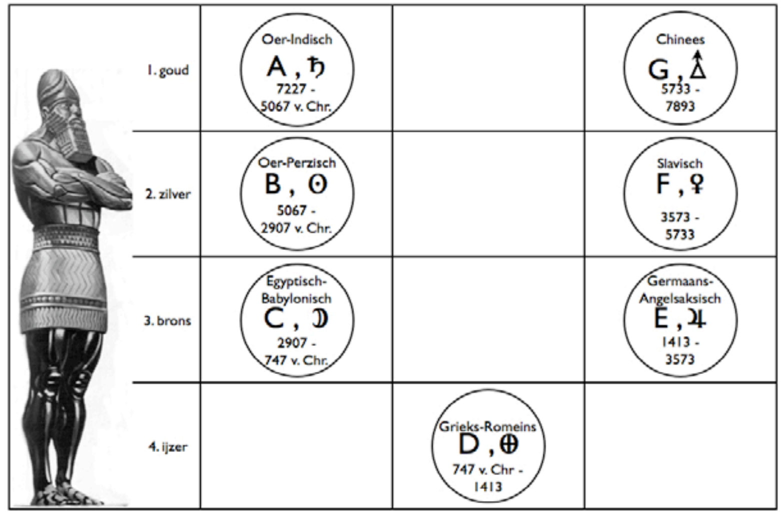
Cultuurvernieuwing

Steiner benoemt die zeven perioden in het na-Atlantische tijdvak als achtereenvolgens: de Oer-Indische cultuurperiode, de Oer-Perzische cultuurperiode, de Egyptisch-Babylonische cultuurperiode, de Grieks-Romeinse cultuurperiode, de Germaans-Angelsaksische cultuurperiode, de Slavische cultuurperiode en de Chinese cultuurperiode. Die benamingen geven aan vanuit welke geografische gebieden de cultuurvernieuwing vooral wordt vormgegeven.

Afbeelding 3 toont de zeven genoemde cultuurperioden en de bijbehorende jaartallen volgens de structuur van schepping en herschepping van afbeelding 1. Daarin wordt ook een verband gelegd met het grote beeld uit de droom van koning Nebukadnezar die door de joodse profeet Daniël wordt uitgelegd (Daniël 2) en duidelijk maakt dat alles in ruimte en tijd vluchtig is. De vier niveaus corresponderen ook met de gouden, de zilveren, de bronzen en de gemengde koning in de onderaardse tempel in het diepzinnige sprookje van de groene slang en de schone lelie van Goethe.[33]

Uit *afbeelding 3* is af te leiden dat de Germaans-Angelsaksische cultuurperiode waarin we nu leven een soort spiegelbeeld is van de Egyptisch-Babylonische cultuurperiode. In het oude Egypte was er veel aandacht voor de materie: er werden grote beelden en bouwwerken gerealiseerd en men was erop gericht om dode lichamen te bewaren door deze te balsemen en te mummificeren. In de Germaans-Angelsaksische cultuurperiode kwam vanaf ongeveer de vijftiende eeuw de materialistische wetenschap tot ontwikkeling. Als mensheid staan we nu voor de opdracht om de materialistische ontwikkeling die al in het oude Egypte begon te vergeestelijken op basis van de Christus-impuls, die werkzaam werd in de Grieks-Romeinse cultuurperiode vanaf ongeveer het begin van de jaartelling.

'En wat is nu de bedoeling van mijn kortstondige leventje in dit gigantische en onvoorstelbare ontwikkelingsproces?', zo vraag je je misschien af. Die vraag is natuurlijk niet zomaar in zijn algemeenheid te beantwoorden. Maar je kunt er zeker van zijn dat het jouw opdracht is om op basis van jouw uniciteit een essentieel radertje te worden in het grote goddelijke ontwikkelingsplan. Dit gaat veel verder dan je lichaam en je persoonlijkheid, want die zijn gebonden aan ruimte en tijd en kunnen niet over het Al heersen.

afbeelding 3: zeven na-Atlantische cultuurperioden en de kninkrijken in de droom van Nebukadnezar

Volgens de kosmologie van Max Heindel komt jouw diepste wezen voort uit het zesde kosmische gebied. Het heeft zich echter verbonden met het zevende kosmische gebied waar het talloze wielwentelingen heeft meegemaakt. Jouw diepste wezen, dat is de microkosmos die jij nu bewoont met een sluimerende geestvonk als kern, is geroepen om terug te keren naar het zesde kosmische gebied.

De existentie die je van jezelf kent, is aan verval en dood onderhevig. Als je lichaam sterft en enige tijd later wordt gecremeerd, wordt het grotendeels omgezet in waterdamp en kooldioxide. De waterdamp wordt onderdeel van de waterkringloop en gaat mis-

schien deel uitmaken van een wolk waaruit regen valt die in een rivier komt en zo naar de zee stroomt. De kooldioxide die zich verdunt in de lucht, wordt opgenomen in de koolstofkringloop en wordt mogelijk door meerdere bomen opgenomen en via de fotosynthese omgezet in plantaardig materiaal dat zich vastzet in bijvoorbeeld boomstammen.

De as van je lichaam die over de aarde wordt uitgestrooid, draagt wellicht bij aan de groei van grassen en aardwormen, levensvormen die absoluut noodzakelijk zijn voor het biologische leven zoals we dat nu op aarde kennen. Je maakt deel uit van de kringloop van het leven op aarde, die in de tekenfilm '*De Leeuwenkoning*' van Walt Disney als volgt wordt bezongen.

Het is de kringloop die ons allen voortbeweegt.
In ons kort bestaan zijn wij op zoek totdat wij onze plek
hebben kunnen vinden in de kringloop van het leven op aard.

Na je dood worden de elementen van je gedesintegreerde stoffelijke, lichamelijke structuur dus teruggeven aan een groter geheel: '*Stof bent u en u zult tot stof terugkeren*' (Genesis 3:19)
Iets soortgelijks geldt ook voor je psychische structuur, je zielesubstantie. In de loop van je leven bouw je een persoonlijkheidsziel op uit etherische, astrale en mentale substanties, die sterk tot uitdrukking komen in je bloed. Daarom wordt er ook wel gesproken over de bloedsziel.[34] Die bloedsziel maakt deel uit van de ons bekende natuur, waarin alles zich beweegt tussen polariteiten, en is dus sterfelijk.

Bloedsziel

Wanneer het lichaam van een mens sterft, wordt ook de bloedsziel ontbonden in afzonderlijke elementen. In het boeddhisme wordt in dit verband gesproken over skanda's.[35] Wanneer de gestorvene een bewuste mens was met een sterke individualiteit, dan kan de bloedsziel als erfenis worden overgedragen aan op aarde levende mensen die daar affiniteit mee hebben. En als

de gestorvene een leerling van de ziel was, kan er een helpende kracht uitgaan van de bloedsziel die vrijkomt.

'Blijft er dan na mijn dood verder helemaal niets van mij over?', zo zou je kunnen vragen. Het antwoord op die vraag wordt bepaald door wat je onder jezelf verstaat. Als je jezelf identificeert met je stoffelijke lichaam, is het inderdaad helemaal met je afgelopen als je bent gestorven. In de natuurwetenschappen en in de medische wereld wordt er ten onrechte van uitgegaan dat het bewustzijn dan ook verdwenen is. Daarom vinden er in die domeinen vele onderzoeken en ontwikkelingen plaats die vanuit een universeel spiritueel perspectief uiterst bedenkelijk zijn.

Authentieke spirituele tradities leren dat het bewustzijn na de dood van het lichaam nog geruime tijd actief kan zijn, en ook dat er in de mens iets is dat onsterfelijk is. Lao Zi schrijft in vers 4 van zijn *Daodejing*: '*De geest van de vallei sterft niet*.'[6] In het boek '*Pymander*' of '*Poimandres*' van de legendarische Egyptische wijze Hermes Trismegistus lezen we: *Van alle schepselen in de natuur is alleen de mens tweevoudig, namelijk sterfelijk naar het lichaam en onsterfelijk naar de wezenlijke mens*.'[36] Ook Prediker erkent dat er een geest is in de mens die na de dood van het lichaam terugkeert tot God nadat het zilveren koord – dat is de verbinding tussen het etherlichaam en het bewustzijn – is verwijderd.
'*De mens gaat naar zijn eeuwig huis: rouwklagers doen de ronde in de straat voordat het zilveren koord verwijderd wordt en de gouden oliehouder verbrijzeld, de kruik bij de bron stukgebroken wordt en het rad bij de waterput verbrijzeld, het stof terugkeert naar de aarde zoals het was, en de geest terugkeert tot God, die hem gegeven heeft*.'
(Prediker 12:5-7)

Jezus verwijst naar het onsterfelijke in de mens als hij zegt: *Het koninkrijk van God is binnen in u*.' (Lucas 17:20). Dat innerlijke koninkrijk is echter in verval geraakt. Jesaja spreekt over een paleis

dat verlaten is (Jesaja 32:14). Dat is het microkomische menselijke stelsel dat een zuivere weerspiegeling zou moeten zijn van de macrokosmos, maar het niet meer is. Het is vervallen tot een ruïne en dient opnieuw te worden opgebouwd vanuit de kracht van de geestvonk, zodat de mens kan heersen over zijn microkosmische Al.

We besluiten deze beschouwing met een verhaal uit het boek '*Sleutels tot het hart*' van Erich Kaniok.[37]

Een man ging op reis om een wijze te raadplegen. Toen hij in de stad van de wijze was aangekomen en vroeg waar hij woonde, bracht men hem naar een armoedige hut aan de rand van de stad. In de hut bevonden zich slechts een gammel bed en een tafel vol boeken, waaraan een oude man zat te studeren. De reiziger keek verbaasd om zich heen. 'Waar is de wijze?' vroeg hij de oude man.
'Ik ben degene waarover je spreekt,' zei de oude man. 'Waarom ben je zo verbaasd?'
'Ik begrijp het niet. U bent een beroemde wijze, met vele leerlingen, zegt men. Uw naam is in het hele land bekend. Het lijkt mij niet juist dat u in zo'n armoedige hut woont. U zou in een paleis moeten wonen.'
'En waar woon jij?' vroeg de oude man.
'Ik woon op een landgoed, in een prachtig huis met kostbare meubelen.'
'En waar leef je van?'
De man legde uit dat hij in zaken deed en twee keer per jaar naar een grote stad reisde, waar hij grondstoffen kocht, die hij naar zijn woonplaats liet brengen om ze daar aan de plaatselijke handelaars door te verkopen.
De wijze luisterde aandachtig en vroeg de zakenman waar hij logeerde als hij in de stad was.
'Dan huur ik een kamer in een kleine herberg,' was het antwoord van de man.

'En als iemand je in die kamer zou zien, zou hij dan niet zeggen: "Wat doet u, welvarende zakenman, in zo'n eenvoudige kamer?"' sprak de wijze. 'En dan zou jij waarschijnlijk zeggen: "Ik ben maar korte tijd onderweg, dus meer heb ik niet nodig. Bezoek mij maar eens in mijn echte huis, dan krijgt u heel iets anders te zien." Wel, mijn vriend, hetzelfde geldt voor mij', vervolgde de wijze. 'Ik ben ook maar onderweg. De wereld is niet meer dan een tijdelijk verblijf. In mijn echte huis zou jij ook iets heel anders te zien krijgen. Bezoek mij eens in mijn geestelijk huis, dan zul je zien dat ik inderdaad in een paleis woon.'

In deze wereldgang zijn op- en neergangen te onderscheiden. Er zijn opgangen die u vreugde en dankbaarheid schenken, maar hebt u ooit bij uw ronddolingen hier in de stof een vreugde gekend, een dankbaarheid beleefd, die onverdeeld was en niet gevolgd werd door een onvermijdelijke neergang?

Hoe worden nu al die smarten in bonte rijen gesmaakt? Waarom worden zij doorwaakt en doorstreden? Waarom kerven zij zo diep op de mens in?

Dat geschiedt door vuur. Al uw ervaringen, ja, iedere ervaring komt tot stand door astraal vuur. Door dat astrale vuur leeft de mens. Door dat astrale vuur leeft eveneens de sterfelijke ziel. Dat astrale vuur houdt het ik van de mens in stand. Als de mens glorieert in het ik en bij alles wat hij doet het ik centraal stelt, bewijst hij dat hij leeft uit en door het helse vuur. De dag zal het steeds openbaar maken.

Catharose de Petri, Het levende woord[16], hoofdstuk 38

HOOFDSTUK 15

GELUK BEVORDEREN

ESSAY 6

Het is fijn om gelukkig te zijn. Uit talloze onderzoeken blijkt dat gelukkige mensen gezonder zijn, betere relaties hebben, een hoger inkomen hebben, beter kunnen omgaan met stress, sneller herstellen van ziekte en ingrijpende gebeurtenissen en langer leven. Je kunt zelf veel doen om je geluk te bevorderen. Sonja Lyubomirsky, één van de toonaangevende geluksonderzoekers in de wereld, concludeert uit studies dat de verschillen in geluk die mensen ervaren voor 50 procent kunnen worden verklaard uit erfelijke factoren; voor 10 procent uit omstandigheden; en voor 40 procent uit de activiteiten die zij ondernemen.

Wat is geluk eigenlijk? En wat kunnen we doen om gelukkig te zijn? Over dergelijke vragen wordt al lang intensief nagedacht, door ‘gewone mensen’, door grote filosofen, door verlichte profeten van allerlei religies en door wetenschappers die menselijk geluk tot hun onderzoeksterrein hebben gemaakt. De traditionele psychologie is van oudsher gericht op het ontdekken, in goede banen leiden en genezen van psychische moeilijkheden die verband houden met bijvoorbeeld persoonlijkheidsstoornissen, depressie, burn-out en relatieproblemen. In het laatste decennium van de vorige eeuw kwam de stroming van de positieve psychologie sterk in de belangstelling te staan. Daarin ligt het accent op positieve ervaringen die mensen kunnen hebben, zoals geluk, hoop en liefde, en op positieve eigenschappen zoals doorzettingsvermogen, vitaliteit en wijsheid.

De Amerikaanse psycholoog Martin Seligman, één van de grondleggers van de positieve psychologie, onderscheidt de vol-

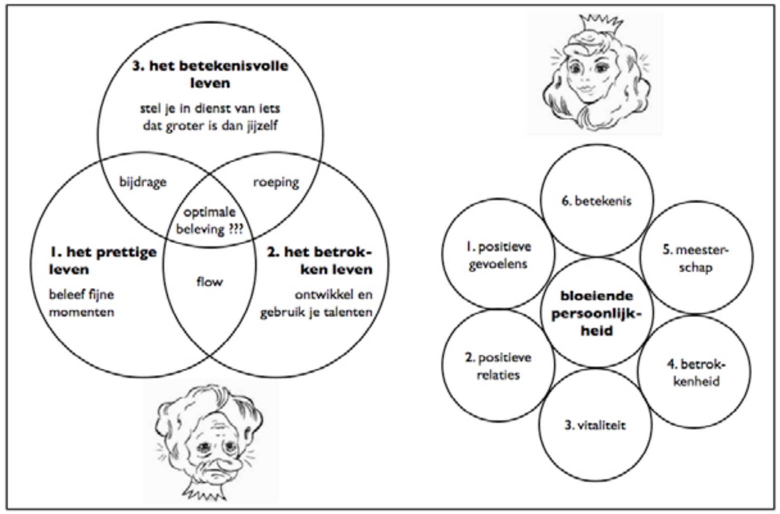
gende drie domeinen van geluk die ook wel worden beschouwd als aspecten van levenskunst (*zie afbeelding 18*):[123]

- het plezierige leven: positieve gevoelens en tevredenheid ervaren;
- het betrokken leven: persoonlijke vervulling ervaren door talenten te ontwikkelen en te gebruiken;
- het betekenisvolle leven: vreugde ervaren door bij te dragen aan iets dat de eigen persoon overstijgt, aan een groter geheel.

Waar deze drie domeinen elkaar overlappen zou sprake kunnen zijn van de optimale ervaring. De praktijk leert echter dat ook mensen die een plezierig, betrokken en betekenisvol leven leiden ongelukkig kunnen zijn. Daarbij kunnen we denken aan de schrijver van het bijbelboek Prediker. Die koning van Jeruzalem had alles wat een mens maar kan wensen, hij zette al zijn talenten in om bij te dragen aan het welzijn van zijn landgenoten. Toch was hij niet gelukkig. Ook kunnen onze gedachten uitgaan naar beroemde en succesvolle artiesten, die alles hadden wat ze wilden maar niet gelukkig waren, en van wie sommigen zelfs voortijdig een einde aan hun leven maakten.

Persoonlijke zoektocht

Misschien mogen we wel dankbaar zijn als we ons niet gelukkig voelen terwijl we alles hebben omdat dat gevoel ons kan aanzetten om op een andere manier betekenis aan ons leven te geven: niet primair gericht op verandering van uiterlijke omstandigheden, maar op verandering van het eigen innerlijk. Het gevoel van existentiële ontevredenheid kan de drijvende kracht zijn voor een queeste, een persoonlijke zoektocht naar zin en betekenis die vervulling kan bereiken in de binding met de verticale dimensie, met de universele Broederschap of met God, in overeenstemming met de belofte: ‘Bid, en u zal gegeven worden; zoek, en u

afbeelding 18: drie bronnen van geluk en zes aspecten van een bloeiende persoonlijkheid, ontleend aan Martin Seligman

zult vinden; klop, en er zal voor u opengedaan worden.’(Mattheüs 7:7) Kennis en informatie kunnen zeker waardevol zijn op die innerlijke reis, maar je kunt er ook in verdrinken, zoals wordt overgedragen in de volgende vertelling.

‘Als vreemdeling zwierf ik door de wereld en leed geduldig onder tirannie, bedrog en huichelarij. Ik zocht een mens en vond ik niet waar ik hevig naar verlangde. Daarom besloot ik nogmaals uit te varen over de Academische Zee, hoewel deze mij vaak veel schade had berokkend. Ik ging aan boord van het schip Fantasie, verliet met vele anderen de haven en stelde mijn leven bloot aan de duizenden gevaren, die er kleven aan het verlangen naar kennis. Na korte tijd staken er hevige stormen op van nijd en laster. Het schip kapseisde en zonk. Weinigen ontsnapten aan de dood en ik alleen, zonder één enkele metgezel, werd naar een klein eiland gespoeld.
Alles beviel me hier, behalve mezelf. Terwijl ik mijn hemd, het enige

kledingstuk dat van de schipbreuk gered was, in de stralen van de ochtendzon liet drogen, kwam plotseling een inwoner van het eiland, een van de vele bewakers, naar mij toe.
Vol deernis informeerde hij naar de mij overkomen rampen en zei: 'Gelukkig bent u, wiens lot het geweest is, na zo'n ernstige schipbreuk op deze plaats aan land geworpen te worden.'
Ik antwoordde slechts: 'God zij gedankt! Ere zij God!'
Toen vroeg ik welk geluk zich op het eiland had gevestigd, en kreeg als antwoord: 'Dat wat in deze wereld gewoonlijk zeer ongelukkig is.'

Deze tekst is een samenvatting van het begin van het geschrift met de naam 'Christianopolis' dat in 1619 is geschreven door Johann Valentin Andreae, mede-auteur de manifesten van de klassieke rozenkruisers.[124] De ik-figuur lijdt omdat hij gevangen zit in het web van het lot, een ingewikkeld netwerk van verkno pingen van karmische draden dat ontstaan is in vorige bestaans toestanden van zijn microkosmos en vele andere microkosmoi. Hij ervaart overal uitbuiting, onwaarachtigheid en misleiding. Deze zoeker naar bevrijding zoekt vol verlangen naar een mens: zijn diepste zelf. Hij wil weten wie hij is, waartoe alles dient en wat hij het beste kan doen. Hij heeft ondervonden dat hij zichzelf niet leert kennen door allen maar te mediteren, maar vooral door bewust te handelen.

Doeltreffend handelen in een wereld die constant in bewe ging is, die voortdurend verandert vereist steeds nieuwe kennis en vaardigheden: een leven lang leren. De ik-figuur heeft al veel rondgevaren over de Academische Zee van beperkte menselijke kennis, die hem menigmaal schade had berokkend. Hij geeft de moed echter niet op en gaat aan boord van het schip Fantasie, waar de crew en de passagiers hun creatieve verbeelding baseren op onjuiste uitgangspunten.

Eenmaal op de Academische Zee, dus in het karmische web van het lot, probeert iedereen zijn eigen positie in dat web te

verbeteren ten koste van anderen. Het komt niet in hen op dat ze hun ware geluk elders kunnen vinden, buiten het web waarin ze gevangen zitten. Daarom steken er hevige stormen op van nijd en laster, waardoor het schip kapseist en zinkt. Alleen de ik-figuur lukt het om het strand van een klein eiland te bereiken met daarop een stad waar duurzaam geluk kan worden ervaren: Christianopolis.

Christianopolis

Christianopolis is de stad van Christus, een metafoor voor een gemeenschap waarvan de leden de weg van de christelijke mysteriën gaan in wisselwerking met de universele Broederschap. Mensen die in hun leven symbolisch schipbreuk hebben geleden en na hevig ploeteren om het hoofd boven water te houden drijfnat en doodmoe aankomen in Christianopolis, zijn verbaasd en verheugd over het geluk dat ze daar aantreffen en ervaren. Het is een geluk met een geheel andere signatuur dan het geluk van de wereld.
Dat geluk is iets anders dan genot, iets anders dan buitengewoon prettig toeval en iets anders dan succes. Het vloeit voort uit een bepaalde bewustzijnsstaat en een daarmee overeenstemmende levensstaat. De ik-figuur wordt op het eiland geconfronteerd met zijn eigen onvolkomenheden en schrijft daarom: alles beviel me hier, behalve mijzelf.

In het centrum van Christianopolis staat het belangrijkste gebouw: een ronde tempel. In de stad woedt geen strijd voor het persoonlijk verwerven van bezittingen, macht en roem, maar zet men zich gezamenlijk in voor heiliging en vergeestelijking van zichzelf en de mensheid. De aandacht gaat niet primair uit naar zelfhandhaving en uiterlijke zaken, overeenkomstig een opdracht van Jezus uit de Bergrede:

'Wees niet bezorgd en zeg niet: Wat zullen wij eten? of: Wat zullen

wij drinken? of: Waarmee zullen wij ons kleden? Want al deze dingen zoeken de heidenen. Uw hemelse Vader weet immers dat u al deze dingen nodig hebt. Maar zoek eerst het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven worden. Wees dan niet bezorgd over de dag van morgen, want de dag van morgen zal voor zichzelf zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.'
(Mattheüs 6:31-34)

Het geluk dat de inwoners van Christianopolis ervaren, wordt door veel andere mensen uiterst saai en onaantrekkelijk gevonden; het gaat om een geluk dat in de wereld als zeer ongelukkig wordt gezien. Wat voor geluk is dat? De psalmdichter begint zijn geschrift met een gedicht over de vreugde die wordt ervaren door de mens die zich afstemt op God en voor anderen vaak onbegrijpelijk is:

'Welzalig de mens die niet wandelt in de raad van de goddelozen, die niet staat op de weg van de zondaars, die niet zit op de zetel van de spotters, maar die zijn vreugde vindt in de wet van de Heer en zijn wet dag en nacht overdenkt. Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, waarvan het blad niet afvalt; al wat hij doet, zal goed gelukken.'(Psalm 1:1-3)

Hier hebben we te maken met een zaligspreking: er wordt een belofte van vreugde gedaan aan iemand die een relatie onderhoudt met de goddelijke hiërarchie na eerst door vele worstelingen te zijn gegaan. In Mattheüs 5, het begin van de Bergrede - ook wel de grondwet van het geluk genoemd - lezen we acht zaligsprekingen van Jezus.[69] De eerste zes daarvan zijn tamelijk gemakkelijk te begrijpen, maar de laatste twee zijn paradoxaal omdat er enerzijds sprake is van een grote innerlijke vreugde en er anderzijds een sterke afwijzing door medemensen wordt ervaren. De zevende en de achtste zaligspreking van Jezus luiden:

'Zalig zijn zij die vervolgd worden om de gerechtigheid, want van hen is het Koninkrijk der hemelen. Zalig bent u als men u smaadt en vervolgt, en door te liegen allerlei kwaad tegen u spreekt, omwille van mij. Verblijd en verheug u, want uw loon is groot in de hemelen, want zo hebben ze de profeten vervolgd die er vóór u geweest zijn.'
(Mattheüs 5:10-12)

Grote spirituele leraren zoals Socrates, Johannes de Doper en Jezus droegen liefde en wijsheid uit die henzelf en hun leerlingen veel vreugde gaven, maar als bedreigend werden ervaren door mensen die er nog niet innerlijk rijp voor waren. Door het optreden van deze geestelijke reuzen kwamen dwalingen en onwaarachtigheden van toehoorders aan het licht. Sommigen van hen waren jaloers op de nederige verhevenheid, de innerlijke macht en de grote publieke belangstelling van deze profeten, en gingen hen daarom vervolgen.

Socrates moest voor zijn dienstbetoon de gifbeker drinken. Johannes de Doper werd onthoofd en Jezus werd gekruisigd. In onze humane samenleving hoeven we zulke verschrikkelijke terechtstellingen als gevolg van het geloof gelukkig niet meer te vrezen, maar de kans is groot dat we te maken krijgen met wrijvingen, strubbelingen en conflicten met dierbaren als we de spirituele weg gaan.

We kunnen dankbaar zijn dat we in onze maatschappij mogen geloven, doen en uitdragen wat we willen zolang we anderen niet schaden en ons houden aan de burgerlijke wetten. Je geloof en je levensovertuiging zullen je niet in conflict brengen met overheidsorganisaties of andere instanties, maar als je het pad gaat, dan heeft dat onmiskenbaar invloed op je relatie met je levenspartner, familieleden en vrienden.

Als je je op weg begeeft in de richting van het verloren paradijs, verander je. Vroegere interesses verminderen of verdwijnen en je maakt tijd vrij om bijvoorbeeld te lezen, stil te zijn en bijeen-

komsten te bezoeken waar je innerlijk wordt gevoed. Misschien stop je wel met het gebruik van alcohol en andere drugs omdat je weet dat het benevelen van je bewustzijn en verontreinigen van lichaam onmogelijk samen kan gaan met het verruimen van je bewustzijn in spirituele zin. Misschien stop je met het eten van vlees, gevogelte en vis omdat je je trillingsgetal niet onnodig laag wilt houden en je niet wilt dat medeschepselen voor jouw culinaire voorkeuren worden vetgemest en gedood.

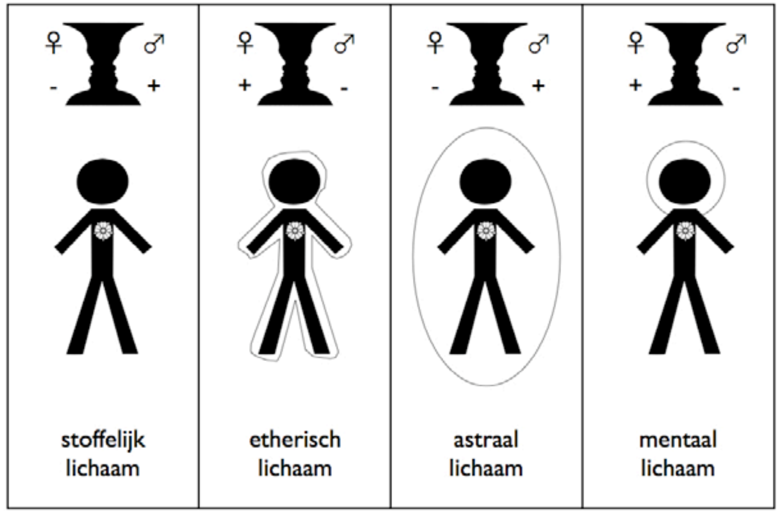
Levenspartner

Als je een levenspartner hebt zal hij of zij misschien vreemd opkijken van de veranderingen in jou. Het is mogelijk dat die worden ervaren als een bedreiging voor de relatie. Dat kan aanvaringen opleveren, zeker als je partner zelf niets voelt voor de weg die jij wil gaan. Ook kan er bij je partner sprake zijn van jaloezie en angst om je te verliezen aan een andere partner in de kringen waarin je je begeeft.

Zodra een bloeiende relatie in welke vorm dan ook niet meer wordt onderhouden, verzwakt en verdort deze. Het is natuurlijk mooi als twee partners gezamenlijk dezelfde spirituele weg kunnen gaan, maar de ervaring leert dat het heel goed mogelijk is dat één van de partners het pad gaat en de andere niet. Voorwaarde is wel dat de partners elkaar blijven liefhebben, open en eerlijk communiceren, tijd voor elkaar maken en gezamenlijk afspraken maken waar zij zich allebei aan houden.

In een grote meerderheid van de liefdesrelaties gaat het om man-vrouw relaties omdat we biologisch geprogrammeerd zijn om onszelf voort te planten. Er is ook aantrekkingskracht tussen mannen en vrouwen omdat ze in het andere geslacht kwaliteiten ontdekken die ze zelf in mindere mate hebben, en zo kunnen komen tot een vruchtbare samenwerking.

Die samenwerking tussen mannen en vrouwen reikt natuurlijk veel verder dan het in stand houden van de menselijke soort

afbeelding 19: de viervoudige persoonlijkheid en polarisaties van de voertuigen van vrouw (♀) en man (♂)

en beperkt zich niet tot liefdesrelaties. De wisselwerking tussen mannen en vrouwen maakt het mogelijk dat zij als persoonlijkheden kunnen groeien en zielekwaliteiten kunnen ontwikkelen. Op het hoogste niveau leidt vreugdevolle samenwerking tussen mannen en vrouwen tot het herstel van de kosmische twee-eenheid in de eigen microkosmos en draagt zo tevens bij aan die eenwording in andere microkosmoi. Het onderscheid tussen man en vrouw bestaat alleen in de dimensies van het lichaam en de persoonlijkheid. In de dimensies van de ziel en de geest is er geen gescheidenheid van de geslachten.

De beide seksen zijn gelijkwaardig en hebben allebei zowel mannelijke als vrouwelijke eigenschappen. Onder mannelijk wordt verstaan: scheppend, positief, yang en vrouwelijk wordt gekarakteriseerd met woorden als: ontvangend, negatief en yin. De mannelijke en vrouwelijke aanzichten zijn meestal volgens een algemeen patroon verdeeld over de verschillende aanzichten van

de persoonlijkheid. Dit staat bekend als de omgekeerd evenredige polarisatie en wordt schematisch weergegeven in*afbeelding 19.*[1]

Het fysieke lichaam van de man is positief gepolariseerd en dat van de vrouw negatief. Een mannelijk lichaam is meestal beter geschikt voor het verrichten van zwaar lichamelijk werk, en bij sportwedstrijden van beroepssporters zijn mannen bijna altijd beter in kracht- en duursporten dan vrouwen.

Bij het etherlichaam is de situatie omgekeerd: het etherlichaam van de vrouw is positief gepolariseerd en dat van de man negatief. Vrouwen zijn in het algemeen beter in staat gevoelens van zichzelf en van anderen te peilen dan mannen. Vanuit evolutionair standpunt is dat begrijpelijk omdat het belangrijk is dat een moeder de toestand van haar kinderen aanvoelt, ook op afstand. Voor mannen die in een ver verleden hun gezin moesten verdedigen tegen rovers en roofdieren was empathie voor de indringers een minder gewenste eigenschap.

Het astrale lichaam van de man is positief gepolariseerd en dat van de vrouw negatief. In de praktijk van het leven herkennen we dat in de waarneming dat mannen zich vaak laten leiden door één specifiek verlangen dat ze voeden en van waaruit ze leven, terwijl vrouwen tegelijkertijd meerdere verlangens kunnen ervaren, ook onbestemde.

Het mentale lichaam van de vrouw is positief gepolariseerd: zij baseert haar gedachten vooral op het combineren van bestaande gedachten en concepten. Bij de man is het mentale lichaam negatief gepolariseerd. Dat houdt in dat hij over het algemeen meer open staat voor het ontvangen van nieuwe en originele gedachten dan vrouwen. In de natuurwetenschap zien we dat het vooral mannen zijn die met geheel nieuwe theorieën komen.

In de samenleving worden relaties tussen zogeheten LHBT'ers steeds meer geaccepteerd en erkend. Deze van oorsprong Engelse afkorting verwijst naar lesbische vrouw, homoseksuele man, biseksueel persoon en trans-gender-persoon. Uit onderzoek blijkt dat de seksuele geaardheid en seksuele identiteit van iemand na de dood kan worden vastgesteld aan de hand van de anatomie van de hersenen.[125]

In studies naar reïncarnatie komt naar voren dat in de meeste microskomoi zowel mannelijke als vrouwelijke incarnaties zijn geweest. Vanuit dit weten kunnen we het verschijnselLHBT plaatsen. Als er in een microkosmos bijvoorbeeld veel vrouwelijke incarnaties achter elkaar hebben plaatsgevonden, en er daarna een incarnatie plaatsvindt in een mannelijk lichaam, dan is het voorstelbaar dat die man als gevolg van karmische invloeden zich vrouw voelt of zich seksueel voelt aangetrokken door mannen.

Een liefdesrelatie, in welke vorm dan ook, kan bijdragen aan het levensgeluk van de partners en biedt hen mogelijkheden om zich aan elkaar te slijpen, om samen innerlijk te groeien, om elkaars goeroe te zijn. Als daar een derde partner bij komt met wie een seksuele relatie wordt aangegaan lekt er energie weg uit de oorspronkelijke relatie, ontstaan er veelal verdrietelijkheden en wordt het een zware dobber om de vertrouwensbreuk nog te herstellen. Bovendien ontstaat er bij elk seksueel contact een sterke energetische binding die verstorend werkt als er geen sprake is van een duurzame liefdesrelatie.

Conflicten in een liefdesrelatie zijn op zich niet verkeerd omdat ze dingen duidelijk maken. Relaties kunnen erdoor worden verdiept, want als het goed is geldt hier 'vechten is hechten'. Het is een misvatting te menen dat je iemand anders nodig hebt om gelukkig te zijn. Zodra je je realiseert dat je niemand nodig hebt om jou compleet te maken, maakt iedereen je compleet. Het is niet de taak van een ander om jou lief te hebben. Dat is je eigen taak, en dat geldt voor alle dimensies van jezelf: lichaam, persoonlijkheid, ziel en geest.

Liefdesrelaties kunnen vervallen tot gevangenissen waarin de levensenergie niet meer stroomt en de beide partners elkaars

ontwikkeling blokkeren. Dan is het zaak om de relatie nieuw leven in te blazen, eventueel met ondersteuning in de vorm van relatietherapie, de relatie in een andere vorm voort te zetten, bijvoorbeeld als vriendschapsrelatie, of deze geheel te verbreken. Desiderius Erasmus (1466-1536) schreef in dit verband: '*Men moet het huwelijk eerbiedigen zolang het nog maar een vagevuur is, maar het ontbinden als het een hel wordt*.'

Over de filosoof Socrates staat geschreven dat hij getrouwd was met Xantippe, een lastige en humeurige vrouw die steeds maar zeurde en hem het leven moeilijk maakte. Sommige onderzoekers beweren dat dit een vrouw-onvriendelijke verdraaiing is, en dat Xantippe in werkelijkheid mogelijk een intelligente en zelfbewuste vrouw was die zich zorgen maakte over haar echtgenoot die in Athene met iedereen in gesprek ging en zo de materiële zorg voor zijn gezin verwaarloosde.

Werk

Zo komen we bij een ander belangrijk domein in het leven dat ook kan bijdragen aan geluk: werk. Werk is nodig om het maatschappelijke leven in de zintuiglijke wereld in juiste banen te leiden. Het geeft structuur aan de dag en biedt mensen vele mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen. De Fransefilosoof Voltaire (1694-1778) schreef al dat de arbeid ons bevrijdt van drie grote rampen: de verveling, de ondeugd en de armoede. Mensen werken om:

1. te kunnen leven van het inkomen;
2. plezier te beleven en leuke dingen te kunnen doen;
3. een persoonlijke identiteit op te bouwen en te versterken;
4. contacten met medemensen te onderhouden;
5. scheppend werkzaam te zijn;
6. nieuwe inzichten en kennis op te doen;
7. een bijdrage te leveren aan het grote geheel.

Over het algemeen zijn mensen gelukkiger naarmate meer van deze aspecten van toepassing zijn. De zeven punten corresponderen met de chakra's en kunnen ook prima buiten betaald werk om worden ervaren. Het is het beste als werkzaamheden worden uitgevoerd vanuit een intrinsieke motivatie, als ze worden gedaan door iemand die dat van binnenuit graag doet. Werk wordt dan zichtbaar gemaakte liefde. Helaas is dat lang niet altijd het geval.

Sommige werkgevers en leidinggevenden lijken de moraal van het verhaal over de gans met de gouden eieren niet te hebben begrepen. In die fabel heeft een arme boer een gans die volkomen onverwacht een gouden ei legt. De boer is daar dolblij mee omdat hij ineens rijk is. Na die verheugende gebeurtenis legt de gans daarna elke dag een gouden ei! De boer begint het gewoon te vinden en geleidelijk worden zijn ongeduld en de hebzucht steeds sterker. Op een bepaald moment kan hij zich niet inhouden en slacht de gans om de gouden eieren er allemaal tegelijk uit te kunnen halen. Hij vindt echter niets en heeft zijn meest waardevolle productiefactor om zeep geholpen.

In sommige organisaties zijn de targets en de werkdruk dusdanig hoog dat werknemers, gesymboliseerd door de gans, lichamelijke en/of psychische werkgerelateerde aandoeningen krijgen waardoor ze minder waarde kunnen leveren, gesymboliseerd door de gouden eieren. Er zijn natuurlijk veel meer oorzaken te noemen voor onvrede op het werk zoals slecht management, vervreemding, conflicten en in bepaalde beroepen confrontatie met menselijke ellende.

Een ander veelvoorkomend probleem is dat werknemers teveel verschillende taken hebben waardoor zij hun aandacht versnipperen en voortdurend onrust ervaren. Op hun werk ervaren zij bar weinig flow. Flow is een prettige bewustzijnstoestand waarin een persoon volledig opgaat in zijn of haar bezigheden.

Dit concept van flow is ontwikkeld en uitgewerkt door de Amerikaanse psycholoog Mihaly Csikszentmihalyi, ook een

grondlegger van de positieve psychologie. Volgens hem is er sprake van flow wanneer een aantal van acht door hem geformuleerde kenmerken van toepassing zijn.[126]

Een persoon ervaart flow als hij:

- een duidelijk doel heeft
- geconcentreerd en doelgericht bezig kan zijn
- volledig opgaat in de activiteit en zichzelf vergeet
- het besef van tijd verliest
- directe feedback krijgt, zodat succes en falen onmiddellijk duidelijk worden en het eigen handelen daarop kan worden gebaseerd
- de activiteit ervaart als een uitdaging die net niet te moeilijk is om met succes te kunnen uitvoeren
- het gevoel heeft persoonlijke controle te hebben over de situatie of activiteit.
- de activiteit leuk vindt, intrinsiek belonend.

Valkuil

Zo'n rijtje kan waardevol zijn om persoonlijk geluk te bevorderen. Maar er is, evenals bij andere methoden om geluk te bevorderen, wel een valkuil want het najagen van geluk maakt een mens niet gelukkiger, maar juist ongelukkiger. Geluk is niet af te dwingen. Het is een 'bijproduct' dat komt en dat gaat. Als het er is, mogen we er blij mee zijn. Als het er niet is, dienen we dat te accepteren, omdat we weten dat wisselingen tussen polariteiten inherent zijn aan de wereld waarin wij leven, en dat ze ons stuwen tot geestelijke bewustwording en vernieuwing. De Britse dichter en beeldend kunstenaar William Blake (1757-1827) formuleert deze idee zo: '*Hij die een vreugde aan zich bindt, vernietigt het gevleugeld leven. Hij die de vreugde kust in haar vlucht, leeft in eeuwige zonsopgang.*'

We kunnen ervaren dat geluk ons niet dankbaar maakt, maar dat onze dankbaarheid ons gelukkig maakt. Ons gevoel van welbevinden wordt voor een groot deel bepaald door de inhouden van ons bewustzijn en door onze vaardigheid om ons denken te besturen. Positieve gedachten, geconcentreerde gedachten en gedachten waarin ons zelf geen rol speelt, maken ons gelukkiger dan negatieve gedachten, dwaalgedachten en gedachten over onszelf. Hoe minder we ons bekommeren om ons eigen geluk, des te meer geluk kunnen we ervaren. Catharose de Petri zegt het zo: '*Zelfvergetend dienstbaar zijn voor anderen is de veiligste en meest blijde weg tot God.*'

Als je een levenskunstenaar wilt zijn in gnostiek-christelijke zin, dan dien je de ruwe steen die je bent door de Christuskracht te laten bewerken tot een kubieke steen. Dan kun je worden ingevoegd als een levende steen in de collectieve, geestelijke tempel, in overeenstemming met de bijbeltekst: '*Kom naar hem toe als een levende steen, die wel door de mensen verworpen is, maar bij God uitverkoren en kostbaar, dan wordt u ook zelf, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterschap, om geestelijke offers te brengen, die God welgevallig zijn door Jezus Christus*' (1 Petrus 2:4-5)

We kunnen op onze spirituele reis gebruikmaken van de bevindingen van wetenschappelijk onderzoek naar geluk. Tegelijkertijd is het goed te beseffen dat al die kennis uitsluitend betrekking heeft op de persoonlijkheid en dus zeer beperkt is. In authentieke spirituele tradities werd en wordt geluk altijd in verband gebracht met de ziel. Ook nu nog kunnen we ons laten leiden door kennis over geluk die al bekend was in mysteriescholen in de oudheid. De richtlijnen die Pythagoras in de vijfde eeuw voor Christus formuleerde voor zijn mysterieleerlingen vormen daarvan een goed voorbeeld. Daarom sluiten we dit essay af met het volgende gedeelte uit de verzen van Pythagoras, de verzen 11 t/m 46.

'Doe niets kwaads, noch in de tegenwoordigheid van anderen, noch wanneer u alleen bent.
Maar bovenal, heb achting voor uzelf.
Betracht vervolgens rechtvaardigheid in uw handelingen en in uw woorden.
Gewen u steeds uzelf te gedragen volgens regel en rede.
Bedenk echter altijd, dat door het lot bepaald is dat alle mensen moeten sterven.
En dat de goederen van het fortuin onzeker zijn, dat zij kunnen worden verloren zoals zij worden verkregen.
Wat betreft al de tegenspoeden die de mensen verduren door het goddelijk voorschrift, verdraag met geduld uw lot, wat het ook mag zijn en mor nimmer daartegen.
Maar tracht zoveel u kunt het te verbeteren.
En bedenk, dat het lot niet het grootste deel van deze tegenspoeden aan goede mensen zendt.
Er zijn onder de mensen vele soorten van redeneringen, goede en kwade.
Bewonder deze niet al te gemakkelijk, noch ook verwerp ze.
Maar indien onwaarheden worden verkondigd, hoor ze met zachtheid aan en wapen u met geduld.
Neem bij elke gelegenheid wel in acht wat ik u nu ga zeggen:
Laat geen mens, noch door zijn woorden, noch door zijn daden u verleiden, noch u overhalen, om te zeggen of te doen wat niet heilzaam is voor uzelf.
Beraadslaag en overweeg, voordat u handelt opdat u geen dwaze handeling zult verrichten.
Want het is de wijze van een ellendig mens om te spreken of te handelen zonder nadenken.
Maar doe datgene, wat u later niet zal berouwen, noch u benadelen.
Doe nooit iets wat u niet begrijpt, maar leer alles wat u behoort te weten en door middel daarvan zult u een zeer aangenaam leven hebben.
Verwaarloos op geen enkele wijze de gezondheid van uw lichaam,

maar geeft het spijs en drank in behoorlijke mate en ook de beweging waaraan het behoefte heeft.
Gewen u aan een wijze van leven die behoorlijk en fatsoenlijk is, maar niet weelderig.Vermijd alle dingen welke nijd veroorzaken.
En wees niet ontijdig verkwistend, zoals degene die niet weet wat fatsoenlijk en eervol is.
Wees niet begerig of vrekkig, een behoorlijke mate in deze dingen is uitstekend.
Doe alleen die dingen die u niet kunnen benadelen en overweeg voordat u ze ten uitvoer brengt.
Laat niet toe dat de slaap uw oogleden sluit nadat u zich ter ruste hebt begeven, totdat u met uw rede al uw daden van de dag hebt onderzocht.
Waarin heb ik verkeerd gedaan, wat heb ik gedaan, wat heb ik nagelaten dat ik had moeten doen?
Indien u bij dit onderzoek bevindt dat u verkeerd hebt gedaan, berisp uzelf gestreng daarover.En indien u iets goeds hebt gedaan, verheug u dan.
Breng al deze dingen nauwkeurig ten uitvoer, peins er goed over; u behoort ze met geheel uw hart lief te hebben.
Zij zullen u op de weg van de goddelijke deugd leiden.'[127]